

Болатбаева К.Н.
Асқарова Л.Б.
Кенжигожина Қ.С.

АҒЫЛШЫН ТІЛІ: ЛЕКСИКА, ГРАММАТИКА, СӨЙЛЕУ, ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС

Тілдік емес ЖОО-ның студенттері үшін оқу құралы

1 бөлім
Мен және менің айналам

Павлодар

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым Министрлігі
С.Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті

Болатбаева К.Н.
Асқарова Л.Б.
Кенжигожина Қ.С.

**АҒЫЛШЫН ТІЛІ: ЛЕКСИКА,
ГРАММАТИКА, СӨЙЛЕУ,
ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС**

Тілдік емес ЖОО-ның студенттері үшін оқу құралы

1 бөлім
Мен және менің айналам

Павлодар
Кереку
2010

ӘОЖ 811.111 (07)
КБК 81.2. Англ-9
Б73

С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеттің Ғылыми кеңесімен басуға ұсынылды

Пікірсауапшылар:

А. М. Мұбаракөв - педагогика ғылымының докторы,
Инновациялық Еуразиялық университеттің профессоры;

Р. Ж.Саурбаев - филология ғылымының кандидаты,
Инновациялық
Еуразиялық университеттің профессоры;

А. К. Қайырбаева - филология ғылымының кандидаты,
Павлодар мемлекеттік университеттің доценті.

К. Н. Болатбаева, Л. Б. Асқарова, Қ. С. Кенжигожина

Б 73 Ағылшын тілі: лексика, грамматика, сөйлеу, қарым-қатынас
Мен және менің айналам 1 бөлім : тілдік емес ЖОО-ның
студенттеге арналған оқу құралы / К.Н.Булатбаева, Л. Б.
Асқарова, К. С. Кенжигожина – Павлодар : Керекү, 2010. – 112
б.

Осы оқу құралы тілдік емес ЖОО-ғы барлық мамандықтардың 1
курс бағдарламасы бойынша ағылшын тілін оқитын студенттер үшін
арналады.

Негізгі мақсат – «Мен және менің айналам» атты тақырыптық
өріс көлемінде студенттердің күнделікті қарым-қатынас үшін
грамматикалық жағынан дұрыс және лексикалық жағынан жеткілікті
неміс тілінде сөйлеу деңгейіне жетуі Оқулық несиелік
технологиялары бойынша ЖОО-да оқу үрдісін ұйымдастыруының
талаптарына сәйкес құрастырылған.

ӘОЖ 811.111
(07)
КБК 81.2. Англ-9

2010

© Булатбаева К.Н. және басқалары,

© С. Торайғыров ат. ПМУ , 2010

Материалдың дәлелдігі, грамматикалық және орфографиялық
кәтелері үшін авторлары мен құрастырушылары жауапты

Мазмұны

Алғысөз.....	3
1 Сабақтарының тақырыптық циклы.....	4
1 Практикалық тапсырма.....	31
2-3 Практикалық тапсырма.....	32
4 Практикалық тапсырма.....	33
5 Практикалық тапсырма.....	34
6 Практикалық тапсырма.....	40
7 Практикалық тапсырма.....	45
2 Оқытушы жетекшілігімен студенттердің 1 өздік жұмысы.....	51
8 Практикалық тапсырма.....	60
3 Оқытушы жетекшілігімен студенттердің 2- 3 өздік жұмысы.....	68
4 Оқытушы жетекшілігімен студенттердің 4-5 өздік жұмысы.....	71
5 Оқытушы жетекшілігімен студенттердің 6 өздік жұмысы.....	72
6 Оқытушы жетекшілігімен студенттердің 7 өздік жұмысы.....	74
7 Студенттердің өздік жұмысы (СӨЖ).....	76
Сөздік.....	100
Әдебиеттер.....	112

АЛҒЫ СӨЗ

«Ағылшын тілінің практикалық курсы» бойынша жазылған бұл оқу құралда тілдік емес ЖОО-ның бірінші курс студенттерінің тілдік, сөйлеу, коммуникативтік біліктіліктері кешенді түрде қалыптастыруы қарастырылған. «Мен және менің айналам» атты бірінші тақырып берілген. Оқу материалының мазмұны ҚР Білім және ғылым министрлігімен бекітілген типтік бағдарламасына сәйкес келеді.

Студенттердің ағылшын тілінде монологтық және диалогтық тілінің дамуы лексика және грамматиканы функционалды-коммуникативтік жағынан ұйымдастырудың негізінде көзделеді. Тақырыптық лексика сөз қорын байыту мақсатында тақырыпшаларға бөлінген. Осындай функционалды тәсілмен берілген лексика тақырыптық циклдың аяғында студенттердің продуктивті монолог құруына қызмет етеді. Сонымен қатар, осы кезеңде студенттер тақырыптық өрістегі белсенді қолданылатын грамматикалық құралдардың қызметін алдын-ала бақылайды, сөздердің дұрыс айтылуына назар аударады. Келесі кезеңде грамматикалық күзіреттілікті қалыптастыру мақсатында аталған тақырыптың лексикасына негізделген бағдарламалық грамматикалық материал белсенді түрде енгізіледі. Сонымен, лексикалық және грамматикалық материалының өзара байланысуы монолог құруда қажетті негіз болады. Диалогтық түрде сөйлеу дағдысын дамыту кезеңінде студенттер қарым-қатынас үдерісінде тез арада ақпарат беруді, сұрақ-жауапта қатысуды, талап етуді және т.с.с. тактикалар мен стратегияларды меңгеруді үйренеді.

Бес және одан көп тақырыпшалардан тұратын студенттердің өздік монолог шығаруы оқу үдерісінің аяқтау кезеңі болып табылады.

«Мен және менің айналам» атты тақырыпты меңгеруге бөлінген оқу сағаттарының саны оқытудың несиесіне жүйесіне сәйкес үйлестірілген (8 сағат - практикалық сабақ, 10 сағат – СӨЖ).

Студенттердің білімдерін мемлекеттік бақылау мазмұнын ескеру мақсатында оқулыққа лексикалық және грамматикалық біліктілікті тексеруге тест тапсырмалары енгізілген.

Ұсынылған оқулық жеті тақырыпқа сәйкес 7 бөлімнен тұратын оқулықтар кешенінің бірінші бөлімі болып табылады.

Тілдік емес ЖОО-ның 1 курс студенттері мен ағылшын тілінен білімдері мен дағдыларын жетілдіруді қалаушылар үшін және ЖОО-

да оқытудың несие технологиясы бойынша жұмыс істейтін оқытушылардың жұмысын жеңілдету үшін жасалған.

1 «Мен және менің айналам» сабақтарының тақырыптық циклы

Бірінші – төртінші сабақтар

Мақсат: «Мен және менің айналам» тақырыбы бойынша сөйлеудің лексикалық дағдыларын қалыптастыру

Міндет:

- тақырыпшалар бойынша студенттердің сөздік қорын байыту;
- фонетикалық-орфоэпиялық және орфографиялық дағдыларды қалыптастыру;
- оқу және сөйлеу, аудару дағдыларын қалыптастыру;
- кіші көлемде монолог құрастыруға бейімдеу (7-10 сөйлем);
- оқылатын тақырып бойынша мәтіннің логикалық құрылымын жасауға үйрету.

«Мен және менің айналам» функционалдық-семантикалық кестемен жұмыс – сабақтың 1 кезеңі.

1-кесте – «Мен және менің айналам» тақырыбы бойынша функционалдық- семантикалық лексика

1 Менің өмірбаяным My autobiography	2 Туыстық Relations by birth	3 Үй. Пәтер. House. Apartment.	4 Достар Friends	5 Оқу Education
1	2	3	4	5
<p>1. 1 Мен тудым. I was born- в in..... - 1988 жылы 22 мамырда – 22nd May, 1988</p>	<p>2.1 Менің әкем - Т.А.Ә. - туған күні -(мұғалім/ инженер/дәрігер болып).....(мектепте/зауытта/ау руханада істейді). My father`s first name/surname/last name..... He was born in 1964 He was born on 19th August He works as a(teacher/ engineer/doctor etc.) He works at...(school/factory/ hospital etc.)</p>	<p>3.1 Үйім менің қаласында, мекенжайы бойынша орналасқан. My house/apartment/fla t is in.....city,street.</p>	<p>4.1 Менде жақсы/ адал достарым бар. I have got good/constant friends. Менің достарымның аты..... My friends` names are..... 4.2 Біздің қарым- қатынасымыз шыншыл, мейірімді Our relations are sincere/good. We are in good/ sincere relations.</p>	<p>5.1 Мен..... мектебінде оқыдым. Қазір менунив ерситетінде,фак ультетінде, 1/2 курста оқимын. I studied at.....sc hool. Currently I am studying at.....university,fac ulty. I am a first/second – year student.</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
<p>1.2 Менің кіші отаным My place of birth («менің туған жерім») -</p>	<p>2.2 Менің шешем - Т.А.Ә. - туған күні - (мұғалім/инженер/дәрігер болып)..... (мектепте/зауытта/ауруханада істейді). My mother`s first name/surname/last name..... She was born in 1964 She was born on 19th August. She works as a(teacher/engineer/doctor etc.)</p>	<p>3.2 Менің үйім ауылда/ (шетінде/ ауыл орталығында/қала)..... орналасқан. Мен көп пәтерлі/меншік/ екі бөлмелі/студенттік жатақханада тұрамын. Мен пәтерді/бөлмені (жалғыз)/досыммен/құрбыммен жалдап тұрамын. Менің үйімде барлық жағдай жасалған. Онда газ/орталық жылу /су өткізілген/қоқысжинағыш/ауа кондиционері/лифт/телефоны бар.</p>	<p>4.3 Олармен мен бала кезімнен/мектепте н /студенттік кезден доспыз. Олармен (есімі) бір топта оқыдым/бір сыныпта оқыдым/бір мектепте/тұрамын/ бір аулада/ауылда тұрдым. We have been friends since childhood/school years/student years. I am studying with them in one group/studied in one class/in one school/live/lived in one yard/village.</p>	<p>5.2 Біз: казак/орыс тілдерін, шетел тілдерді (ағылшын, неміс, қытай, түрік, француз, испан) оқимыз, философияны, социологияны, экологияны, информатиканы, Қазақстан тарихын оқимыз. We study the following subjects: Kazakh/Russian language, foreign language (English,</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
	<p>She works at(school/factory/hospital etc.)</p>	<p>My house is in a village/aul (in the outskirts/suburbs/the centre of city/village) I live in a block of flats house(Br)/ apartment house (Am)/ detached house/semi-detached house/dormitory. I rent a flat/ a room alone/with my friend. My house is with all conveniences/amenities. There is gas/central heating/running water/chute/electricity/air conditioning/elevator (lift)/ telephone.</p>	<p>We are groupmates/were classmates.4.4 Менің досымның/ құрбымның бойы ұзын/орта/ кішкентай; арық/ толық/ орта денелі; оның шашы бұйра/түзу/ ұзын/қысқа/қара/ақ/қою қара/ боялған; көздері қара/қой көзді/ көк/жасыл/сұр/үлкен/сықси; мұрны түзу/жалпақ; еріндері жұқа/ толық;</p> <hr/> <p>My friend is tall/average/short; thin/plump/stout/be of medium build;</p>	<p>German, Chinese, Turkish, French, Spanish), philosophy, sociology, information sciences, The history of Kazakhstan.</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
			<p>He/she has curly/straight/long/short/dark/fair/brown/black/dyed hair; eyes are black/hazel/blue/grey/big/squint; nose is straight/big; lips are thin/plump</p> <hr/> <p>4.5 Ол ұқыпты/сәнді/ талғаммен киінеді/ киімнің классикалық/ спорттық стилін ұнатады.</p> <p>He/she is neat/tidy/follows fashion/dresses tastefully/preferres classical/sports style</p>	

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
<p>1.3 Балабақшаға бардым/ мектепте оқыдым</p> <p>I went to kindergarten/studied at school/</p> <p>I attended kindergarten/studied at school</p> <p>-с.....по.....</p> <p>-from.....to</p>	<p>2.3 Менде ағам (2/3 інім)/әпкем (2/3 сіңлім) бар.</p> <p>Менің ағамның аты.....</p> <p>Менің әпкемнің аты.....</p> <p>I have got a brother (two/three brothers)/a sister (two/three sisters)</p> <p>My brother`s (his) name is.....</p> <p>My sister`s (her) name is.....</p>	<p>3.3 Үй/пәтер 2/3/4/5/6 бөлмеден тұрады.</p> <p>There are two/three/four/five/six rooms in my house/apartment (flat).</p> <p>I have got two-/three-/four-/five-/six-roomed house/flat.</p>	<p>4.6 Оның мінезі жайдарлы/ашуланшак/салмақты/сабырлы/ашық/тұйық. Ол адал/турашыл/өзімшіл/сенімді/айналадағыларға көңіл бөледі/ақылды/қарапайым/тәрбиелі/мейірімді/қарым-қатынаста қызықты.</p> <p>Ол уақытты бағалайды/кітап оқуды жақсы көреді/тілдерді оқиды/спортпен/музык амен шұғылданады.</p> <p>He/she is cheerful/hot-tempered/calm/reserved/open/honest/principall/ ambitious/reliable/ attentive to others/ sympathetic/clever/modest/well-bred/</p>	<p>5.3 Біз несие технологиясы бойынша оқимыз. Бұл технология студенттің жауапкершілігін жоғарылатады . Оқу сабаққа</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
			<p>kind/interesting in communicating. He/she can appreciate the time/liked reading/studies languages/is keen on sport/is interested in music. 4.7 Бірақ мен өзімнің досымның /құрбымның қасиеттерін құптамаймын: - өзімшілдігін - бекер шашу - уақытты бағаламауын - жалқаулығын-оқымайтынын - салақтығын - ұмытшақтығын.</p>	<p>қатысу және үлгерім бойынша бағаланады. We study according credit technology. The given technology increases student`s responsibility . Study is valued by attendance and results of students.</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
<p>1.4 Менің бірінші тәрбиешімнің /мұғалімімнің аты..... My first educator`s/teacher`s name.....</p>	<p>2.4 - менің үлкен/кіші әпкемнің/сіңлімнің/қарындасымның (есімі). - менің үлкен/кіші ағамның/інімнің (есімі). (name) – my elder/younger sister. (name) – my elder/younger brother.</p>	<p>3.4 Менің өзімнің бөлмем бар. Бөлмемнің терезесі көшеге/өзенге/көлге/теңізге /орманға/далаға/ оңтүстікке/солтүстікке/батысқа/шығысқа қарайды.</p>	<p>However, I disapprove my friend`s qualities such as: - egoism; - extravagancy; - does not appreciate the time; - idling; - unwillingness to study; - carelessness; - forgetfulness</p> <p>4.8 Біздің қызықтарымыз бір. Кітап оқумен/кітапханада/интернетпен жұмыс істеп уақыт өткіземіз/кинотеатрларда/жағажайда/</p>	<p>5.4 Біздің сабақтарымыз 3 таңертең 8.15-те басталады. Күнде бізде 6/7/8 сабақ. Сабақтар 15.30-да бітеді. Сабақтан кейін кітапханада немесе компьютер залында/интернет-кафеде сабаққа дайындаламыз.</p>

1 кестенің жалғасы

		<p>Өзімнің бөлmemді мен ағаммен/әпкеммен/ініммен/сіңліммен/қарындасыммен бөлісемін.</p> <p>I have got my own room. The windows of my room face/overlook the street/river/lake/se a/forest/steppe/south/north/west/east.</p> <p>I share the room with my sister/brother.</p>	<p>қыста шаңғы мен коньки тебеміз/ саяхатқа/ қала сыртына шығамыз/бір-бірімізге қонаққа барамыз/ аптасына бір рет/ жиі/сирек би билеуге барамыз.</p> <p>We have common interests. We spend much time on reading books/sit in a library/surf the Internet/go to the cinema/ lie in the sun in summer /ski and skate in winter/travel/got o the countryside/visit each other at the weekend (once a week/rarely/often)/go to the disco.</p>	<p>Үлкен үзілісте асханада түскі ас ішеміз.</p> <p>Our classes usually begin at 8.15 in the morning. Every day we have got six/ seven/eight classes.They finish at 15.30. after classes we go to a library or computer class/internet café. During long breaks we have got lunch in our student</p>
--	--	---	--	--

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
<p>1.5 Менің дамуыма әке-шешем, мұғалімдер әсер етті..... My parents, teachers.....influenced on my education.</p>	<p>2.5 Менің үлкен/кіші әпкем/сіңлім/қарындасы м.....(мұғалім/инженер/дәрігер болып).....(мектепте/зауытта/ауруханада істейді). Менің үлкен/кіші ағам.....(мұғалім/инженер/дәрігер болып).....(мектепте/зауытта/ауруханада істейді). My elder/younger sister works as a(teacher/engineer/doctor etc.) at(school/factory/hospital etc.)</p>	<p>3.5 Менің үйім/менің бөлmem үлкен/кішкентай/жарық/жинақы/суық/жылы Терезелері үлкен/ағаштан жасалған. Менің бөлmemде балкон бар/жоқ. My house/apartment/room is large/cozy/light/comfortable/warm/cool.The windows are big/wooden.</p>	<p>4.9 Мақалдар/мәтелдер Ерді кебенек ішінде таны – A friend in need is a friend indeed. Уақыт қымбат. – Time is money.</p>	<p>5.5 Біздің университеттің 3 корпусы бар. Біз А/Б/В корпусында оқимыз. Ғылыми кітапхана бас корпустың бірінші қабатында орналасқан. Университетте студенттер оқитын мәселелер бойынша қажетті ақпарат ала алатындай 20 компьютер залы.</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
	<p>My elder/younger brother works as a(teacher/engineer/doctor etc.) at ...(school/factory/hospital etc.)</p>			<p>Барлық корпустарда үлкен дәріс залдары бар. Our university has three corpuses A/B/V. Scientific library is in the main building of university on the first floor. There are about 20 computer classes, where students can get/obtain</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
<p>1.6 Мектепте негізгі сабақтармен қатар, мен дағдыларды үйрендім. Along with classes at school I obtained/acquired/got skills of.....</p>	<p>2.7 Менің үлкен/кіші әпкем/сіңлім/қарындасы муниверситетте/ мектепте/колледжде; 1/2/3курста/сыныпта оқиды. My elder/younger sister studies/learns at.....university/atschool/at college; She is a first/second/third year student/ She is a pupil of the first/second/third grade/form</p>	<p>3.6 Бөлмеде үстел/ диван/ керует/ пианино/кітап сөресі/орындық/киім шкафы/айна/магнитофон бар. There is a writing table/a sofa/a bed/a piano/book shelf/a chair/a wardrobe/ an armchair/a mirror/ a tape-recorder in my room.</p>	<p>4.10 Атақты қазақ/орыс/ағылшын жазушылардың нақыл сөздері «В человеке все должно быть прекрасно» А.П. Чехов ‘A man is never too old to learn.’ Thomas Middleton ‘No man is useless while he has a friend’ Robert Louis Stevenson «Ғылым таппай мақтанба, адам болам десеңіз» Ыбырай Алтынсарин</p>	<p>/gain necessary information on urgent issues. 5.6 Университеттің спорттық өмірі өте қызықты. Спортпен студенттер де, оқытушыларда шұғылданады.).</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
<p>1.7Қосымша музыкалық/көркем/ спортмекте бінде оқыдым.мектеп бітіргені жөнінде куәлік алдым.</p> <p>Additionally I studied at music/art/sports..... school. I acquired diploma of.....school.</p>	<p>2.8 Менің мінезім әкеме/шешеме (ағама, әпкеме) ұқсайды.</p> <p>Менің түрім әкеме/шешеме (ағама, әпкеме) ұқсайды.</p> <p>Менің әкеммен/шешеммен (ағаммен, әпкеммен) қарым-қатынастарым жақсы.</p> <p>I (my brother, sister) took after my mother/father.</p> <p>I (my brother, sister) look like my mother/father.</p>	<p>3.7 Сондай менің үйімде қонақ бөлмесі/жатын бөлме/ас үй/жуынатын бөлме/дәретхана бар.</p> <p>Also there is a drawing –room/a bed-room/ a kitchen/ a bathroom/a toilet/a lavatory.</p>		<p>Спорттық залымен қатар университет аумағында үлкен стадион бар. Стадион аумағында тренажер залы/бокс залы / интеллектуалдық спорт түрлері үшін залдар (шахмат, тоғызқұмалақ).</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
<p>1.8 Тоқуды/тігуді/жүзуді білемін..... I am good at knitting/sewing/swimming..... I can knit/sew/swim..... </p>	<p>2.9 Біздің отбасы классикалық/поп/ұлттық музыка тыңдаймыз, демалыс күндері табиғатқа/ саяхатқа шығамыз/ кинотеатрға/мұражайға/ көрмелерге барамыз/ коньки мен шаңғы тебуге барамыз/саңырауқұлақ жинауға/жүзуге/балық аулауға барамыз. All my family like to listen to classical/pop /folk music, travel/ go to the countryside at the weekend/go to the cinema/visit museums/ exhibitions/go skiing and skating/picking up mushrooms/swim/go fishing</p>	<p>3.8 Біздің қонақ бөлмесі үлкен/кішкентай. Қонақ бөлмесінде көп жиһаз бар/жиһаз көп емес. Жиһаз ескі сәнді/ /қазіргі сәндегі/ыңғайлы емес/ыңғайлы. Мұнда диван/ екі кресла/торшер/тел едидар/сурет/кілем / журнал үстелі/ стерео жүйесі бар. Our drawing-room is large/small/cozy/comfortable/convenient.</p>		<p>University sports life is very fascinating. Both teachers and students are keen on sport. Along with gym class there is large stadium. In the territory of the stadium there is fitness room/room for boxing/room for intellectual</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
		<p>There is a little/much/old-fashioned/luxurious/modern/uncomfortable/comfortable furniture in the drawing –room. The furniture is fashioned/luxurious/modern/uncomfortable/comfortable .</p> <p>There is a sofa/two arm-chairs/ standing lamp/ TV set / a picture/ a carpet/ a coffee table/a stereo system.</p>		<p>kinds of sport (chess, togyzkumala k5.7 Бас корпуста үлкен акт залы бар. Онда республикалық деңгейдегі әртістер мен әншілер / дарынды студенттер мен оқушылар сахнаға шығады.</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
				<p>Әсіресе біз Естай атындағы студенттік оркестрімен мақтан етеміз Естай Беркімбаев Павлодар облысында туып-өскен атақты қазақ ақыны- импровизатор ы. In the main building there is a big assembly hall.</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
				<p>In this hall republican and singers and artists/gifted students and schoolchildren often perform. Especially we are proud of our student orchestra named after Yestai. Yestai Berkimbajev is a famous Kazakh poet-improvisator, who was born and lived in Pavlodar region.</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
				5.8 Біздің ЖОО Қазақстан бойынша жазғы еңбек студенттік қозғалысыны ң ұйымдастыру шысы болып табылады. Our university is an originator of student movement on arrangement of summer labor in Kazakhstan

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
<p>1.9 компьютерлік бағдарламаларды меңгердім I can usecomputer programmes.</p>	<p>2.10 Мен өз отбасымды жақсы көремін. Отбасым үлкен/тату/көңілді. I love my family. I have got big/friendly/cheerful.</p>	<p>3.9 Ата-анамның жатын бөлмелерінде комод/ керует/ киім шкафы/ туалет үстелі/ тумба/ айна/кітап сөресі бар. In the bed-room of parents` there is a chest of drawers/ a bed/ a wardrobe/ a dressing table/ a bedside table/ a bookcase.</p>		<p>5.9 С.Торайғыро в ат. ПМУ-де Баянаулда Сабындыкөл көлінің жағасында өзінің туристік базасы бар. Онда жазғы және қысқы демалыстарда оқытушылар мен студенттер демалады.</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
				<p>PSU named after S.Toraigyrov has its own camp site in Bayanaul on the lake Sabyndykol. Teachers and students can have rest there during summer an winter vacations.</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
<p>1.10 2/3 тілдерді меңгердім: қазақ, орыс, ағылшын, неміс.....</p> <p>I Know two/three languages: Kazakh, Russian, English, German.....</p>	<p>2.11 Өкінішке орай, менің отбасым толық емес. Мен анаммен/әкеммен/әжеммен/атаммен тұрамын. Менің отбасым үлкен /кішкентай. Біздің туысымыз көп /аз.</p> <p>Unfortunately, I have got one-parent family. I live with my mum/dad/granny/grandpa. I have got extended family.</p> <p>I live in big/small family. We have got many/few relatives.</p>	<p>3.10 Ас үйде ас жиһазы бар: шкафтар/тоңазытқыш/ ас үстелі/орындықтар /қысқа толқынды пеш/плита/ыдыс-аяқ/раковина.</p> <p>Ыдыс-аяқ әр түрлі: таба/ кәстрөл/шай сервизи/ тәрелкелер/шанышқылар/қасықтар (шай/асханалық)/ пышақтар/орамалдар/ сүлгілер/шәйнек/ мұздатқыш/микротолқынды пеш/ыдыс жуатын машина/ас үй комбайны.</p>		<p>5.10 Университетте халықаралық қызметтес Департаменті бар. Ол студенттерге сайыстарға қатысуға және шетелде оқуға халықаралық гранттар жеңіп алуға көмектеседі. ПМУ Ұлыбританияның, АҚШ-тың, Германияның</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
		<p>In the kitchen there is suite of furniture: cupboards/ a fridge/ a kitchen suite/ chairs/microwave oven/cooker/dishes /sink.</p> <p>We have got different kitchen utensils: a frying pan/a saucepan/ tea set/ plates/forks/spoons (tea/table)/ a knife/ a tea towel/napkins/ a kettle/ a freezer/ an oven/ a dishwasher/ a food processor.</p>		<p>Францияның, Канаданың, Монғолияның, Қытайдың, Ресейдің, Украинаның, Беларусьияның, Өзбекістанның және т.б. жоо-мен қызмет етеді.</p> <p>In the university works Department of foreign relations. It helps students to participate in contests and</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
				win international grants on studying abroad. PSU collaborates with universities of the USA, Great Britain, Germany, France, Canada, Mongolia, China, Russia, the Ukraine, Belarus, Uzbekistan, and etc.

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
<p>1.11 университетіне,факультеті не түстім. «.....» мамандығын таңдадым. I have entered.....university,faculty. I have chosen the specialty «.....».</p>	<p>2. 12 Менде әжем/атам бар. Олар бөлек/ бізбен бірге тұрады. Менің әжемнің/менің атамның аты..... Ол.....жаста. Олар жұмыс істейді/зейнеткерлер. Мен барып тұрамын, үй шаруасына көмектесіп тұрамын. I have got granny/grandpa. They live separately/together with us. My granny`s/grandpa`s name is..... He/she is.....years old.</p>	<p>3.11 Бізде жуынатын бөлме үлкен/кіші. Ванна ак/сары /көгілдір/жасыл түсті. Жуынатын бөлменің қабырғасы кафельмен жабылған. Еденде кілемше жатыр. Бұрышта кір жуатын машина тұр. Сөреде әр түрлі құралдар /сабын/орамал/ шампунь тұр. Дәретхана үлкен емес.</p>		<p>5.11 ПМУ студенттері үздік оқыған және қоғамдық өмірге белсенді қатысқан үшін университеттің гранты бойынша тегін оқуға мүмкіндіктері бар. For excellent and active public life students receive</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
		<p>Our bathroom is a large/small. The bath is of white/ beige/blue/ light-green colour. The walls of bathroom are tiled. There is a rug on the floor. In the corner there is a washing machine. There is some soap/ toothpaste/toothbrush on the shelf. Our toilet is not large.</p>		<p>an opportunity to study free on base of university grant.</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
<p>1.12 Қазір мен 1 курста оқимын. Currently I am a first-year student.</p>	<p>2.13 Менде тәтем/ағам/немерем ағам/әпкем/ анам жағынан/ әкем жағынан бар. Біз жиі/сирек көрісіп тұрамыз. Мен өзімнің туыстарымды жақсы көремін/жақсы көрмеймін. I have got an aunt/uncle/cousin/ by mother`s/father`s side. We often/rarely see each other. I like/dislike my relatives.</p>	<p>3.12 Үйдің ауласында кішкентай/үлкен/ бақша бар. Онда алма/алмұрт/ өрік/жидектер (қарақат, таңқурай, құлпынай, шиповник)/ көкөністер(қияр, қызанақ, картоп, шалғам, пияз, сәбіз, қызылша, бұршақ). Бақшаның ортасында үй бар. Біз бақшада демалғанды жақсы көреміз.</p>		<p>5.12 Университеттегі өмір қызық және многогранна. Университеттің жоғары білікті оқытушылар құрамы қазақстанның аймақтарын бағалы кадрларымен қамтамасыз етеді.</p>

1 кестенің жалғасы

1	2	3	4	5
		<p>In the yard of our house there is a small/large/fertile/flourishing garden. There are apple/pear/plump trees/ berry (blackberry/raspberry/strawberry/dog rose)/vegetables (cucumber, tomatoes, potatoes, radish, onion, carrot, beet root, peas) are grown.</p> <p>In the middle of the garden there is summerhouse. We like having a rest in the garden.</p>		<p>Life in the university is very interesting and multifaceted. Skilled academic staff of university provides region and even Kazakhstan with valuable personnel.</p>

«Мен және менің айналам» ФСК (функционалдық- семантикалық кесте) бойынша тапсырмалар

1 Практикалық тапсырма

1.1 «My biography» тілдік тақырып

1.1.1 Фонетикалық-орфоэпиялық жұмыс:

- кестенің бірінші қатардағы берілген сөздер мен сөз тіркестерін тыңдаңыз;

- оқытушыдан кейін дауыстап айтыңыз (жанды дауыс және аудиожазба).

1.1.2 Лексикалық немесе орфографиялық жұмыс:

- дәптерге өзіңіздің туған күніңізді, өз мұғаліміңізді, мектеп атауын жазыңыз (жұмыс оқытушының жетекшілігімен орындалады);

- өз жазуларыңызды дауыстап оқыңыз;

1.1.3 Аудару және сөйлеу бойынша жұмыс:

-Бірінші қатардағы сөздерді қолданып, оқытушының сұрақтарына жауап беріңіз (Қашан тудың? Қайда тудың? Мектепке дейін немен айналыстың? Мектепте қай кезеңде оқыдың? Бірінші мұғалімнің аты кім? Сенің дамуыңа әсер еткен кім?)

1.1.4 ФСК сүйенбей өзіңіздің өмірбаяныңызды жазбаша түрде құрастырып көріңіз;

1.1.5 Жазуға сүйенбей өз өмірбаяныңызды құрастырып көріңіз.

1.2 «Family relationships» тілдік тақырып

1.2.1 Фонетикалық-орфоэпиялық жұмыс:

- Екінші қатардағы берілген сөздер мен сөз тіркестерін тыңдаңыз;

- оқытушыдан кейін дауыстап оқыңыз (жанды дауыс немесе аудиожазба);

1.2.2 Лексикалық және орфографиялық жұмыс:

-дәптерге әкеңнің, анаңның, ағаңның, әпкеңнің, туыстарыңыздың мамандықтарының атауын жазыңыз («Субъект және оның біліктілік мінездемесі» мағыналық типтегі сөйлемді белсенді түрде қолдануға үйрету: My father/mother is a doctor/teacher (оқытушының жетекшілігімен орындалады);

- өз жазуларыңызды дауыстап айтыңыз.

1.2.3 Аудару және сөйлеу бойынша жұмыс:

- екінші қатардағы сөздерді қолданып, оқытушының тапсырмаларын орындаңыз (Өзіңнің әкең туралы айтып бер. Өзіңнің анаң туралы айтып бер. Өзіңнің ағаларың мен әпкелерің туралы айтып бер) («Субъект және оның сандық мінездемесі» сөйлеуде белсенділік жұмысы : I have two brothers and one sister.)

1.2.4 ФСК сүйенбей өзіңіздің туыстарыңыз туралы жазбаша түрде монолог құрастырып көріңіз;

1.2.5 Жазуға сүйенбей өзіңіздің отбасыңыз туралы монолог құрастырып көріңіз.

2 Практикалық тапсырма

2 «House. Flat» тілдік тақырып

2.1 Фонетикалық-орфоэпиялық жұмыс:

- үшінші қатардағы берілген сөздер мен сөз тіркестерін тыңдаңыз;
- оқытушыдан кейін дауыстап оқыңыз (жанды дауыс немесе аудиожазба);

2.2 Лексикалық және орфографиялық жұмыс:

- дәптерге қала/ауыл/ауданның және сіздің мекенжайыңызды жазыңыз (оқытушының жетекшілігімен орындалады);

- өз жазуларыңызды дауыстап айтыңыз;

2.3 Аудару және сөйлеу бойынша жұмыс:

- үшінші қатардағы сөздерді қолданып, оқытушының тапсырмаларын орындаңыз (Өзіңнің үйің/өзіңнің пәтерің туралы айтып бер. Пәтерді/бөлмені сипаттап бер. «Субъект және оның сыны» семантикалық типтегі сөйлемдерді белсенді түрде қолдануды үйрену: My house / flat is large)

2.4 ФСК сүйенбей өзіңіздің үйіңіз/пәтеріңіз туралы жазбаша түрде әңгіме құрастырып көріңіз.

2.5 Жазуға сүйенбей өзіңіздің үйіңіз/пәтеріңіз туралы әңгіме құрастырып көріңіз.

3 Практикалық тапсырма

3 «Friends» тілдік тақырып

3.1 Фонетикалық-орфоэпиялық жұмыс:

- төртінші қатардағы берілген сөздер мен сөз тіркестерін тыңдаңыз;
- оқытушыдан кейін дауыстап оқыңыз (жанды дауыс немесе аудиожазба);

3.2 Лексикалық және орфографиялық жұмыс:

- дәптерге достарыңыздың есімдерін жазыңыз (оқытушының жетекшілігімен орындалады);

- өз жазуларыңызды дауыстап айтыңыз;

3.3 Аудару және сөйлеу бойынша жұмыс:

- төртінші қатардағы сөздерді қолданып, оқытушының тапсырмаларын орындаңыз (Өзіңнің досың/кұрбың туралы айтып бер. Оның түрі мен мінезін сипаттап бер. «Субъект және оның сыны» сөйлеуде белсенділік жұмысы.: My friend is tall, nice. He is kind, honest.)

3.4 ФСК сүйенбей өзіңіздің досыңыз/кұрбыңыз туралы жазбаша түрде монолог құрастырып көріңіз;

3.5 Жазуға сүйенбей өзіңіздің досыңыз/кұрбыңыз туралы монолог құрастырып көріңіз.

4 Практикалық тапсырма

4 «Study» тілдік тақырып

4.1 Фонетикалық-орфоэпиялық жұмыс:

- бесінші қатардағы берілген сөздер мен сөз тіркестерін тыңдаңыз;
- оқытушыдан кейін дауыстап оқыңыз (жанды дауыс немесе аудиожазба);

4.2 Лексикалық және орфографиялық жұмыс:

- дәптерге өзіңіздің мектебіңіз/университетіңіз туралы, (оқытушының жетекшілігімен орындалады), оқуыңызбен немесе университетпен байланысты оқылатын пәндер атауын, географиялық атауларды жазыңыз
- өз жазуларыңызды дауыстап айтыңыз;

4.3 Аудару және сөйлеу бойынша жұмыс:

- бесінші қатардағы сөздерді қолданып, оқытушының тапсырмаларын орындаңыз (Өзіңнің мектебің/университетің туралы айтып бер. Мектебің/университетіңді сипаттап бер. «Субъект және оның сыны» сөйлеуде белсенділік жұмысы: My school/university is prestigious.)

4.4 ФСК сүйенбей өзіңіздің мектебіңіз/университетіңіз туралы жазбаша түрде әңгіме құрастырып көріңіз;

4.5 Жазуға сүйенбей өзіңіздің мектебіңіз/университетіңіз туралы әңгіме құрастырып көріңіз.

5-8 сабақтарының мақсаттары

Мақсат: «Мен және менің айналам» тақырыбының тілдік грамматикалық дағдыларын қалыптастыру.

Міндеттер:

- Сөйлеуде жіктеу, сілтеу, сұраулық, белгісіз, тәуелді есімдіктерді қолдануды үйрету;

- мекен және қозғалыс предлогтарын қолдануды үйрету;

- тілде есептік пен реттік сан есімдерді белсенді түрде қолдануды үйрету;

- артиклді дұрыс пайдалануды қалыптастыру (белгілі, белгісіз, нөлдік); Жалқы есімдермен артикль қызметінің ерекшелігіне студенттердің назарын

аудару;

- қарапайым сөйлемдердің семантикалық типтерінің негізінде студенттер тілінің грамматикалық құрылымын байыту («субъект және оның қимылы», «субъект және оның сипаты», «субъект және оның сандық мінездемесі (жас ерекш.)», «субъект және оның біліктілік мінездемесі (кәсібі));

5 Практикалық сабақ

« **Hello, nice to meet you!** » тілдік тақырып

Грамматикалық тақырып: Тілде есептік, реттік сан есім мен хронологиялық даталарды, жікті және тәуелді есімдіктерді пайдалану.

5 Сан есімдерді сөйлеу барысында қолдану дағдысын қалыптастыру бойынша жұмыс:

5.1.1 0-ден 100-ге дейін сан есімдерді атаңдар (кестеге қарандар)

5.1.2 Сен/аған/әпкең/әкең/шешен/туыстарың нешеде екенін айт.

5.3 1-ден 100-ге дейін сан есімдерді реттік сан есіміне айналдыр.

5.4 Туған күніңді ата (сан)

5.5 Туған жылыңды ата.

2 кесте – Есептік сан есімдер

1	2
English	Kazakh
zero	нөл
one	бір
two	екі
three	үш
four	төрт
five	бес
six	алты
seven	жеті

2 кестенің жалғасы

1	2
eight	сегіз
nine	тоғыз
ten	он
eleven	он бір
twelve	он екі
thirteen	он үш
fourteen	он төрт
fifteen	он бес
sixteen	он алты
seventeen	он жеті
eighteen	он сегіз
nineteen	он тоғыз
twenty	жиырма
thirty	отыз
forty	сорок
fifty	елу
sixty	алпыс
seventy	жетпіс
eighty	сексен

ninety	тоқсан
one hundred	жүз

Note: 1. 13 – 19 туынды сан есімдерді жасау үшін **-teen** арнайы суффиксі қолданылады (оның мағынасы орыс тіліндегі **-надцать** суффиксіне сәйкес келеді), қазақ тілінде бұл мағына екі сан есімнің қатар қойылуы арқылы беріледі (11- eleven - он бір) **-ty** арнайы суффиксі ондықтарды атауға арналады (оның мағынасы орыс тіліндегі **-дцать, -десять** суффикстеріне сәйкес келеді).

2. 20-дан 100 – ге дейінгі күрделі сан есімдер екі сан есімдер қосылуы арқылы жасалынады. Ағылшын тілінде бұл күрделі сан есімдер дефис арқылы жазылады. Мысалы: 25 – twenty-five; 39 – thirty-nine; 41 – forty-one.

3. Жыл мағынасы есептік сан есімдерімен жасалынады және ағылшын тілінде ерекше оқылады (алдыңғы екі сан содан соң соңғы екі сан оқылады):

1900 год = 1900 (nineteen hundred)

1066 год = 1066 (ten sixty-six/ ten hundred and sixty-six)

1905 год = 1905 (nineteen oh five/ nineteen zero five/ nineteen hundred and five)

921 год = 921 (nine twenty-one/ nine hundred and twenty-one)

1786 год = 1786 (seventeen eighty-six/ seventeen hundred and eighty-six)

4. Реттік сандар ағылшын тілінде **-th** [θ] суффикс санды сан есімге қосылуы арқылы жасалынады: four – the fourth; seven – the seventh; thirteen – the thirteenth; fifteen – the fifteenth және т.б.

Бірінші сан есімдердің жасалауы ереженің ерекшесі болып табылады: one – the first; two – the second; three – the third.

5-ші, 8-ші, 9-ші, 12-ші реттік сандардың жасалуы олардың түбірі өзгереді: five – the fifth; eight- the eighth; nine – the ninth; twelve – the twelfth.

20 дан бастайтын реттік ондықтардың жасалуы **-y** соңғы әріпі - **ie** әріптереге өзгереді содан соң **-th** суффиксі қосылуы арқылы жасалынады: twenty – the twentieth [ˈtwentiiθ]; sixty – the sixtieth [ˈsiksitiθ].

Бірнеше ден сандардан тұратын күрделі реттік сандардың тек соңғы сан реттік санға айналады, алдындағы сандар қазақ тілінде сияқты есептік сандар болып табылады: *the twenty-third* - жиырма үшінші

one hundred and eighty-seventh - жүз сексен жетінші

3 - кесте – Есімдіктердің түрлері

Perso nal pronouns Жікті к есімдіктер	Possessi ve pronouns Тәуелді есімдіктер	Objective pronouns Нысанды есімдіктер	Absolute pronouns Тәуелді есімдікте рдің абсолютт ік формасы
--	--	---	---

1	2	3	4
I – мен	My – менің	Me –мені/маған/ мен туралы	Mine – менің
You – сен	Your – сенің, сіздің	You – Сізді,сені/Сізге,саған/Сіз,с ен туралы	Yours – сенің, сіздің
He – ол	His – оны	Him – оны/ол туралы/ оған	his – оның
She – ол	Her – оның	Her – оны/ол туралы/оған	Hers – оның

3 кестенің жалғасы

It – ол	Its – оны	It – оны	Its - оның
We – біз	Our – біздің	Us – бізді/бізге/біз туралы	Ours - біздің
You – сендер	Your – сендердің	You – сендерді/сендерге/сендер туралы	Yours - сендердің
They - олар	Their - олардың	Them – олардың/оларға/олар туралы	Theirs - олардың

Тілде есімдіктерді қолдану дағдыларын қалыптастыру бойынша жұмыс:

5.2 Жіктік есімдіктері

5.2.1 көршіңнен оның туған күнін сұра (**you (сен, сендер)**– екінші жақ, жекеше және көпше түрі);

5.2.2 Айтыңыз, сіздің ағаңыз /әпкеңіз қашан туды (**he, she** (ол) – үшінші жақ, жекеше)

5.2.3 Айтыңыз, екінші курс студенттері мектепті қашан бітірді. Жауапта **they** (олар) есімдігін қолданыңыз.

5.3 Тәуелдік есімдіктері:

5.3.1 Парталас көршінен оның атын сұраңыз. (**my, your**)

What is **your** first name?

My first name is.....

What is **your** last name/surname?

My last name/surname is.....

5.3.2 Парталас көршіңнен оның әкесінің/ағасының/досының атын сұраңыз.

What is **your** father`s/brother`s/friend`s name?

His name is.....

5.3.3 Парталас көршіңнен оның анасының/ әпкесінің/кұрбысының атын сұраңыз (**her**)

What is **your** mother`s/sister`s/friend`s name?

Her name is.....

5.3.4 Парталас көршіңнен оның ата-анасының/ ата мен әжесінің/ жолдастарының/ туыстарының атын сұраңыз.

What are **your** parents`/grandparents`/friends`/relatives` first names?

Their first names are.....

What are **your** parents`/grandparents`/friends`/relatives` last names/surnames?

Their last names/surnames are.....

Әр түрлі формадағы жиі қолданатын етістіктерді оқимыз.

4 - кесте – Қалау райындағы етістіктер

Инфинитив	Қалау рай
To write - жазу; write	Write me / him /her/us/them – маған /оған/бізге/оларға жазып бер
To give – беру	Give me /him/her/us/them – маған /оған/бізге/оларға беріңіз
To borrow - уақытша пайдалануға беру	Borrow me /him/her/us/them – маған /оған/бізге/оларға қарызға бер
To speak - айту	Speak to me /him/her/us/them – маған /оған/бізге/оларға айтып бер
To tell - әңгімелеу, айту	tell me /him/her/us/them - маған /оған/бізге/оларға әңгімелеп бер
To read - оқу	Read me /him/her/us/them – маған /оған/бізге/оларға оқып бер
To listen to - тыңдау	Listen to me /him/her/us/them – мені/ оны/ бізді/оларды тыңда
To say - айту	Say to me /him/her/us/them - маған /оған/бізге/оларға айт
To phone – телефон шалу	Phone me /him/her/us/them – маған /оған/бізге/оларға телефон шал
To ask - сұрау	Ask me /him/her/us/them - мені/ оны/ бізді/оларды сұра
To answer – жауап беру	Answer me /him/her/us/them - маған /оған/бізге/оларға жауап бер
To repeat – қайталау	Repeat after me /him/her/us/them – менен/одан/бізден/олардан кейін қайтала
To look at	Look at me/him/her/us/them – маған/оған/бізге/ оларға қара

5.4 Кестеде берілген қалау райындағы жекеше түріндегі есімдіктерді қолданып, қасыңыздағы адамға өтінішіңізді білдіріңіз.

Мысал: Could you borrow me a pen?

Tell us about your family/ friend/ flat/room/.

5.5 Грамматикалық тест. Есімдіктердің қажетті формасын таңдаңыз:

1. She promised to phone.....

- A) my;
- B) I;
- C) mine;
- D) myself;
- E) Me.

2.parents bought.....a car

- A) their, his;
- B) my, me;
- C) her, our;
- D) me, its;
- E.) his, her.

3.looked at a picture

- A) their;
- B) us;
- C) he;
- D) me;
- E) himself.

4.answered all.....questions

- A) their, my;
- B) us, our;
- C) he, her;
- D) me, mine;
- E) himself, themselves.

5.names are James and Beth

- A) their;
- B) us;
- C) he;
- D) me;
- E) himself.

Home task:

1. Сөйлемдерді ағылшын тіліне аударыңдарыңыз(үйге тапсырма)

Сен қашан тудың?

Мен 1991 жылы 4 қарашада тудым.

Қашан сенің әпкең/ағаң/анаң/әкең туды?

Ол.....туды.

Сенің ата-анаң/әжең мен атаң/туыстарың қашан туды?

Олар туды.

Менің әкемнің аты/оның фамилиясы.....
Ол 1964 жылы туды.
Ол 19 тамызында туды.
Ол (мұғалім/инженер/дәрігер болып) істейді.
Ол (мектепте/зауытта/ауруханада) жұмыс істейді.
Менің анамның аты/оның фамилиясы.....
Ол 1964 жылы туды.
Ол 19 тамызында туды.
Ол (мұғалім/инженер/дәрігер болып) істейді.
Ол (мектепте/зауытта/ауруханада) жұмыс істейді.

2. Сабақтың белсенді лексикасын қолданып, аудиторияда ауызша диалогқа дайындал.

6 Практикалық сабақ
«My family» тілдік тақырып

6 Грамматикалық тақырып: өздік, белгісіз, сұраулы, сілтеу есімдіктерін қолдану.

6.1 «Туыстық байланыстар» тақырыбы бойынша лексиканы жаттаймыз:

Uncle - ағай
Aunt – тәте
Cousin – немере ағайынды аға/іні/әпке/сіңлі/ қарындас
Great-grandfather – үлкен ата
Great-grandmother – үлкен әже
Grandson – немере ұл
Granddaughter – немере қыз
Grandchildren - немерелер
Great-grandson – шөбере
Great-granddaughter – шөбере қыз
Son-in-law – күйеу бала
Daughter-in-law – келін
Sister-in-law – қайын апа/сіңлі/своиченица
Brother-in-law - жезде
Father-in-law – қайын ата
Mother-in-law – қайын ене
Stepfather - өгей әке
Stepmother - өгей шеше
Stepchildren – асыранды балалар
Stepson - өгей ұл
Stepdaughter – өгей қыз
Nephew - жиен
Niece – жиен қыз

6.1.2 Өткен материалды бекіту:

жаттығудағы сөздерді туыстық сипатта топтаңыз. Зат есімдерді жікті/тәуелді есімдіктеріне ауыстырып, өз туыстарыңыз туралы екі сөйлеммен айтып беріңіз.

Example: My **aunt** is 32.- **She** is a doctor.

My **cousin** is a student. – **His** name is Alex.

6.1.3 Ағылшын және қазақ сөздерінің мағыналық сәйкестігін табыңыз:

Nephew	қыз
Aunt	немере ағайынды
cousin	аға/әпке
Daughter	өгей шеше
Uncle	жиен
Brother-in-law	үлкен ата
Stepmother	тәте
Great-grandfather	ағай
Niece	жезде
	жиен қыз

6.2 Кестеде берілген есімдіктерді оқытушыдан кейін дауыстап айтыңыз.

5 - кесте – Сұраулы және сілтеу есімдіктер

Сұраулық	Сілтеу
Who? (кім?)	This (ана/анау)
What? (не?)	These (аналар)
Where? (қайда? қайдан?)	That (сол/)
How? (қалай?)	those (солар)
Why? (неге?)	
Which (қайсы)	

6.2.1 Қажетті есімдіктерді астын сызыңыз **this/that/these/those**:

1) This forceful first novel set a new path for American novels at the end of the nineteenth century.

2) My family goes back all back to one of those first groups of people that I have told you before.

3) He asks me to compare these texts.

4) “I also found other papers,” she said quietly, not mentioning where those other papers had been found.

5) The news of this strange marriage dumbfounded him; he couldn’t even respond to it.

6) Do you see those little boys in the street?

7) Put these plates on the table, please.

6.2.2 Сұраулы және сілтеу есімдіктерді дұрыс қолдануды үйреніңіз.

6.2.3 Үлгіні оқыңыз және айырмашылықты түсіндіріңіз **this/ these және that/those**

1. Look at this boy, he is my friend. 2. Do you like these cats?
3. What's that on the table. 4. Come and look at these photos. 5. These are my sisters Asel and Laura. 6. Do you remember those wonderful days we spent in Borovoe. 7. Who's that standing in the corner of the room? 8. Stop that noise. 9. These shoes are too small for me. 10. This isn't a good idea.

6.2.4 Қажет есімдікті қойыңыз **this/ these және that/those:**

- 1) Why am I living in ___ country?
- 2) Who are ___ people over there?
- 3) Did you hear ___ terrible noise last night?
- 4) How much are ___ carrots?
- 5) ___ was a great party!
- 6) Come ___ way, please.
- 7) Look at ___ pictures!
- 8) Will you take ___ newspapers, please.

6.2.5 Қажет есімдікті қойыңыз **which/ what/ who/ where/ when:**

- 1) We've got red wine and white- ___ will you have?
- 2) ___ books did you read for last year's English class?
- 3) ___ of the books on the list have you already read?
- 4) ___ 's your name?
- 5) ___ kind of car have you got?
- 6) ___ one is yours?
- 7) ___ subject do you prefer, chemistry or physics?
- 8) ___ are you waiting for?
- 9) ___ did you finish school?
- 10) ___ can I see you again?
- 11) ___ are you good at?
- 12) ___ do you usually go on week-end?
- 13) What is the name of the young man ___ luggage disappeared in the airport?
- 14) He deposited two saucepans, one of ___ contained spaghetti and the other a red sauce smelling of garlic.
- 15) ___ music do you like to listen to?

6.3 Кесте бойынша белгісіз және болымсыз есімдіктерді қолдану ерекшеліктерін оқыңыз.

6 - кесте - Белгісіз және болымсыз есімдіктер

белгісіз есімдіктер	болымсыз
---------------------	----------

			есімдіктер
Some	any	notany	No
Бірнеше, бірнешеуі, қаншасы бар мағынасы бар келісім сөйлемдерде	Бірнеше, бірнешеуі, қаншасы бар мағынасындағы сұраулы сөйлемдерде	Болымсыз сөйлемдерде	Болымсыз сөйлемдерде
Somebody/someone – біреуі-біреуі	Anybody/anyone – біреуі	not... anyone - ешкім	Nobody/ no one - ешкім
Something – бірдеңе/	Anything - бірдеңе	not... anything -ештеңе	nothing /none – ештеңе
Somewhere – қайда болмасын/бір жерде	Anywhere – бір жерде	not... anywhere - ешқайда	Nowhere - ешқайда

Note:

1) **none of** есімдігі жалпы және жалқы зат есімдермен көпше түрінде қолданылады.

2) Болымсыз сөйлемдерде белгісіз есімдіктер етістіктен кейін тұрған *not* шылау қолданылады.

3) Болымсыз етістіктер *not* болымсыз шылаудың етістікке қосылуы қолданылады.

I haven't got any sisters. I have no sisters. – Менде әпкелерім жоқ..

6.4 Белгісіз және болымсыз есімдіктердің қолдану ерекшеліктеріне назар аударыңыздар. Сіздің байқауларыңызды нұсқау түрінде (алгоритм) қорытындылаңыз.

1) Is **anybody** in your family good at English? («біреу»мағынасында – сұраулық сөйлемде) – There isn't anybody good at English in my family. («ешкім» мағынасында – болымсыз сөйлемдерде)

2) Can **anybody** in your family swim/sew/knit/play tennis/football/basketball?

3) Does **anybody** in your family look like your mother/father/brother/at/uncle?

4) Has **anyone** in your family been anywhere?

5) Are there **any** armchairs in your room? («қанша болса» мағынасында – сұраулық сөйлемде) – There aren't **any** chairs in the living-room. («ештеңе» мағынасында – болымсыз сөйлемдерде)

6) Is there **any** fridge in your kitchen? - («қанша болса» мағынасында – сұраулық сөйлемдерде) – There isn't **any** cupboard in the kitchen. («ештеңе» мағынасында – болымсыз сөйлемдерде)

7) Is there **any** computer in your room? («қанша болса» мағынасында – сұраулық сөйлемдерде) – There isn't **any** mirror in a bath-room. («ешқанша» мағынасында – сұраулық сөйлемдерде).

She listens to **something**.

They write **nothing**.

No-one asks me.

My grandfather goes **nowhere**.

I have not got/haven't got (менде жоқ) **any** sisters.

He has not got **anything**.

I do not go **anywhere**.

6.5 Келесі сұрақтарға жауап бер:

1) **anybody** есімдігін қай кездерде қолданамыз

А) біреу

Б) ешкім мағынасында

2) **any** есімдігін қай кездерде қолданамыз

А) қанша болса

Б) ештеңе мағынасында

6.6 Ағылшын тілінің қандай есімдіктері қазақ тілінің есімдіктеріне сәйкес келеді **ештеңе және бірдене**.

6.7 Ағылшын тілінің қандай есімдіктері қазақ тілінің есімдіктеріне сәйкес келеді **ешқайда және қай жерде болмасын /где-нибудь/**.

6.8 Дұрыс жауаптың астын сызыңыз:

1) I have **no/anything** computer.

2) There is **anybody/nobody** in my house.

3) **Nobody/somebody** can speak English language.

4) They tell **nothing/anything**.

5) My grandparents look **nowhere/anywhere**.

6) They live **somewhere/anywhere** in London.

7) I haven't got **any/some** friends.

8) I have got **no/any** time.

9) A: How much time have we got?

B: **None/any**.

Home task:

6.9 **anything, nothing, something, somebody, nobody, nowhere, anywhere, somewhere** есімдіктерді қолданып, «Үй. Пәтер», «Достар», «Оқу» тақырыптары бойынша сөйлемдерді жазбаша түрде құрастырыңыз.

7 Практикалық сабақ

Грамматикалық тақырып: Өздік есімдіктер

Reflexive pronouns

7.1 Осы есімдіктерді оқыңыз:

Жекеше

Көпше

Singular form

Plural form

1 жақ: I- **myself** - мені, мені өзімді; өзіне // We – **ourselves** - өзіміз, өзіме

2 жақ: You-**yourself**- өзіңді; өзіңе// You- **yourselves** - өздеріңді, өздерімізді, -ся, өзімізге

3 жақ: He – **himself** - өзін; өзіне // They – **themselves** – өздерін, өздеріне, өздері

She – **herself** - өзін, өз-өзіңді; өзіне // They – **themselves** – өздерін, өздеріне, өздері

It – **itself** - өздерін; өздеріне // They – **themselves** – өздерін, өздеріне, өздері

7.2 Тілде қолдану ерекшеліктеріне назар аудара отырып, өздік есімдіктерді табыңыз (жіктеу және өздік есімдіктердің контекстіне сәйкес сөйлемдегі орны)

Theodore Dreiser, the American author best known for the novel **Sister Carrie** (1912), introduced a powerful style of writing that had a profound influence on the writers that followed him, from Steinbeck to Fitzgerald and Hemingway. It was in **Sister Carrie** that Theodore Dreiser created a fictional account that laid bare the harsh reality of life in the big city and in which Dreiser established himself as the architect of a new genre.

Dreiser was born in 1871 into a large family whose fortunes had in the recent past taken a dramatic turn for the worse. Before Theodore's birth, his father had built up a successful factory business only to lose it to a fire. The family was rather thrust into poverty, and Theodore spent his youth moving from place to place in the Midwest as the family tried desperately to reestablish itself financially. He left home at the age of sixteen. After earning some money, he spent a year at Indiana University but left school and returned to Chicago.

Dreiser first tried his hand at fiction by writing short stories rather than novels, and the first four short stories that he wrote were published. Based on this, he was encouraged to write a novel that would accurately depict the harsh life of the city, and the novel **Sister Carrie** was the result of his effort. This novel chronicles the life of Carrie Meeber, a small-town girl who goes to Chicago in a quest for fame and fortune. As Carrie progresses from factory worker to Broadway star by manipulating anyone in her path, Dreiser sends a clear message about the tragedy of life that is devoted purely to the quest for money.

(From TOEFL Preparation Course)

7.3 Осы сөйлемдерде сәйкес өздік есімдіктерді қойыңыз:

1) None of them was quite sure what she meant, but everybody was sure she couldn't bring ___ to do it.

2) The group Don't Make a Wave Committee renamed ___ to reflect the broader goal of creating a green and peaceful world.

3) I tried to concentrate, but as I felt cold I could think only of a warm room with a fireplace and an armchair in front of it where I can settle ____.

4) It refers to the ways ancient Greeks spoke, worshipped, understood the nature of the physical world ____, organized their governments, made their livings, entertained ____, and related to others who were not Greek.

5) Dead loads include the weight of the building ____ and all major items of fixed equipment.

6) You and I may now consider ____ as *tête-à-tête*; Sir Nicolas won't be much in our way. He hears and sees nothing but ____.

7) He thought it over and over and came to the conclusion that it was not in ____ bad.

7. 4 Сөйлемдерде жіктеу, тәуелдік, өздік, белгісіздік есімдіктерді қойыңыз:

1. I'm really looking forward to spending __ pension. 2. How important do you think it is for young people to visit different places before __ go to university or college? 3. Do you often use the Internet? Does everyone in __ family use the Internet? 4. What sort of advantages are there to reading about a country before you visit it? Do you think there are __ advantages? __ people choose to have a guide, when they go to a very unfamiliar place. 5. Students can get more personal attention when they are taught on __ own. 6. He found that three writers could be recognized by the way ____ wrote. 7. Mr. Black took off __ hat and holding __ in front of __ with both hands, he advanced nervously a few paces, paused and stood looking around __, searching the faces of the lunchtime crowd.

7.5 «Бір-бірімізді тексереміз» тексеру тестін орындаңыз

1) He was pleased with ____ because ____ of them noticed ____.

- A) him, nobody, anything;
- B) himself, any, nothing;
- C) them, no one, nothing;
- D) himself, none, anything;
- E) his, any, nothing.

2) Mr. Smith wanted to talk to ____ after classes

- A) I;
- B) me;
- C) my;
- D) myself;
- E) mine.

3) There are __ letters for your mother

- A) some;
- B) an;
- C) something;

- D) anything;
- E) somebody.

4) I don't know why Ted hasn't invited ___ to ___ birthday party

- A) she; him;
- B) her; his;
- C) hers; his;
- D) her; him;
- E) herself; his.

5) There is no need to ask for help. You can do it ___

- A) you;
- B) your;
- C) yourself;
- D) yours;
- E) myself.

6) We don't understand what she is talking about. Explain ___ to ___, please

- A) it, us;
- B) it, we;
- C) that, we;
- D) it, our;
- E) it, them.

7) I'm looking at ___

- A) me;
- B) him;
- C) himself;
- D) his;
- E) he.

8) Whose money is this? - It's ___

- A) my;
- B) mine;
- C) me;
- D) myself;
- E) I.

9) ___ garden is next to ___. It is very beautiful

- A) hers, our;
- B) her, ours;
- C) hers, ours;
- D) her, our;

E) her, us.

10) Don't give the little girl ___ more sweets today

A) any;

B) no;

C) some;

D) anything;

E) nothing.

11) She heard the note of angry exasperation but didn't let ___ take ___ pleasure from the fact that she could still provoke ___ emotion

A) herself, any, some;

B) her, some, any;

C) herself, any, any;

D) her, any, any;

E) herself, some, some.

12) Mr. Jacobs had a servant ___ was very stupid

A) who;

B) what;

C) which;

D) whom;

E) when.

13) Tom promised ___ one thing: he's going to sell ___ television set

A) his, our;

B) himself; our;

C) himself, ours;

D) his, ours;

E) themselves, our.

14) A friend of ___ came last week to stay with ___

A) me, myself;

B) mine, me;

C) my, I;

D) my, me;

E) me, me.

15) Don't touch these things! They are ___

A) my;

B) mine;

C) mines;

D) me;

E) myself.

16) We must have ___ here ___ we can trust

- A) someone, who;
- B) someone, whom;
- C) anyone, whom;
- D) nobody, who;
- E) anybody, which.

17) What will they do with ___ when they leave school?

- A) themselves;
- B) they;
- C) themselves;
- D) them;
- E) theirs.

18) She had ___ fine dress, ___ jewels, ___

- A) any, any, nothing;
- B) some, some, anything;
- C) no, no, anything;
- D) no, no, nothing;
- E) some, any, nothing.

19) One morning Mrs. Loisel wanted to refresh ___ from the labours of the week

- A) her;
- B) herself;
- C) hers;
- D) himself;
- E) she.

20) Don't you think this tortured conversation is getting us ___?

- A) somewhere;
- B) anywhere;
- C) nowhere;
- D) everywhere;
- E) something.

2 Оқытушы жетекшілігімен студенттердің өздік жұмысы 1

«Есімдік» тақырыбы бойынша грамматикалық материалды меңгеруіне өзін-өзі бақылау

Тапсырма: Қорытынды тест орындаңыз:

1. Please, go and ask the secretary for ___ paper; I haven't got ___ in my desk

- A) some, any;
- B) any, no;
- C) some, no;
- D) any, any;
- E) some, some.

2. In hospitals the patients are taken at 6 in the morning ___ is too early

- A) which;
- B) when;
- C) what;
- D) where;
- E) whose.

3. Would you know ___ to do if it happened to you?

- A) what;
- B) how;
- C) which;
- D) where;
- E) who.

4. Mrs. Small lives alone, and in the evenings she is very sad because she hasn't got ___ to talk to

- A) nobody;
- B) anybody;
- C) somebody;
- D) something;
- E) nothing.

5. My parents were very glad to meet ___

- A) he;
- B) him;
- C) his;
- D) himself;
- E) she.

6. My elder sister and ___ decided to visit this museum

- A) I;
- B) me;
- C) my;
- D) myself;
- E) mine.

7. Harold showed me some photos. I looked at ___ and didn't say

—

- A) them, anything;
- B) they, nothing;
- C) it, nothing;
- D) their, anything;
- E) they, anything.

8. Is there ___ milk in the fridge?

- A) any;
- B) some;
- C) no;
- D) something;
- E) anything.

9. Who gave you this medicine?- A friend of ___

- A) she;
- B) me;
- C) my;
- D) hers;
- E) her.

10. I'm going to visit Madrid, because I have ___ some friends there

- A) any;
- B) no;
- C) some;
- D) something;
- E) anything.

11. ___ men destroyed our garage

- A) this;
- B) these;
- C) that;
- D) which;
- E) what.

12. ___ cigarettes are ___?

- A) who, this;
- B) whose, these;
- C) who, it;
- D) whose, it;
- E) who, they.

13. In the Second World War, ___ people did not use petrol in ___ cars

- A) some, theirs;

- B) some, their;
- C) any, them;
- D) no, them;
- E) somebody, their.

14. There were two brothers. One of ___ drank coffee, ___ drank only tea

- A) they, other;
- B) themselves, another;
- C) them, the other;
- D) them, other;
- E) they, the other.

15. Jonathan Swift seldom gave ___ to the servants of ___ who sent him presents.

- A) something, these;
- B) nothing, that;
- C) anything, those;
- D) any, those;
- E) somebody, those.

16. I would have ___ in life for ___

- A) anything, her;
- B) anything, hers;
- C) something, her;
- D) nothing, her;
- E) something, hers.

17. At weekends Laura seldom went ____, she was always working

- A) somewhere;
- B) anywhere;
- C) nowhere;
- D) everywhere;
- E) something.

18. They said that they didn't want to have problems with the police, so __ went home

- A) everyone;
- B) someone;
- C) nobody;
- D) anyone;
- E) somebody.

19. People take ___ clothes to the laundry to have ___ washed

- A) their, it;

- B) their, them;
- C) theirs, them;
- D) its, them;
- E) his, it.

20. She devoted ___ with machine-like efficiency to ___ employer's affairs

- A) her, hers;
- B) herself, hers;
- C) herself, herself;
- D) herself, her;
- E) hers, her.

21. The bird was away. In the air it was ___ but a pair of wings

- A) something;
- B) anything;
- C) everything;
- D) nothing;
- E) somebody.

22. Some streets were sinking in luxury; ____, ____ knew, were wretched and poverty-stricken

- A) other, him;
- B) the other, he;
- C) another, him;
- D) others, he;
- E) others, him.

23. He walked on, wondering what Cox had meant by saying that England could not get along without people like __, what the Queen had meant- if she had meant __ at all

- A) he, something;
- B) himself, something;
- C) himself, anything;
- D) him, nothing;
- E) he, somebody.

24. The news of __ strange marriage dumbfounded ____; he couldn't even respond to ____

- A) these, him, them;
- B) this, himself, them;
- C) those, his, it;
- D) this, him, it;
- E) that, he, him.

25. She devoted ___ with machine-like efficiency to ___ employer's affairs

- A) her, hers;
- B) herself, hers;
- C) herself, herself;
- D) herself, her;
- E) herself, she.

26. Pearl-gathers work in pairs, with one remaining at the surface to help ___ return from ___ dive

- A) another, his;
- B) the other, his;
- C) another, himself;
- D) others, his;
- E) the others, himself.

27. When people get very dull and are ready to kill ___ for dullness, ___ doctors advise ___ to have a change of scenery, and a change of company

- A) them, their, themselves;
- B) themselves, their, them;
- C) themselves, their, them;
- D) themselves, theirs, them;
- E) they, their, themselves.

28. Mr. Jones did not feel happy about this, but he wasn't able to do or say ___, because ___ the other passengers were watching and listening

- A) anything, all;
- B) something, all;
- C) nothing, both;
- D) anything, neither;
- E) nothing, all.

29. If you suppose ___ boy to be friendless, you deceive ___

- A) this, yourself;
- B) these, yourself;
- C) these, yourselves;
- D) this, himself;
- E) that, yourselves.

30. When I came out of the dark cellar into the bright sunshine I couldn't see ___ and for ___ minutes I stood covering my eyes with ___ hand

- A) nothing, some, my;
- B) anything, no, my;
- C) nothing, no, my;

- D) anything, any, mine;
- E) anything, some, my.

31. The lady knew ___ about mushrooms and inquired of the man if ___ were not poisonous

- A) something, them;
- B) anything, they;
- C) nothing, they;
- D) some, they.

32. He felt that there was ___ incurable in the world's suffering

- A) some;
- B) something;
- C) no;
- D) anything;
- E) nothing.

33. ___ separation was a great grief to ___ and I blamed ___ for being incapable of ___ moral courage necessary to acknowledge the evil nature of man

- A) this, mine, myself, those;
- B) these, me, it, that;
- C) this, me, myself, that;
- D) this, my, myself, that;
- E) this, myself, me, this.

34. ___ of the writers didn't use capital letters ___ for the names of towns ___ persons.

- A) some, neither, or;
- B) any, neither, nor;
- C) somebody, either, nor;
- D) some, either, or;
- E) some, either, nor.

35. He found a place for ___ at a table which two sailors were discussing the qualities of ___ captains, caring for the expressiveness of ___ mother-tongue than ___ grammar

- A) him, their, their, their;
- B) himself, their, theirs, its;
- C) himself, their, their, its;
- D) himself, theirs, theirs, its;
- E) him, theirs, theirs, their.

36. Since ___ prevented me, I followed ___ into the apartment, which was tremendously wrecked

- A) somebody, them;
- B) anyone, their;
- C) anyone, them;
- D) no one, them;
- E) anybody, they.

37. Sam saw Carl at a business meeting ___ ___ men were at in a big hotel

- A) that, the both;
- B) what, the both;
- C) which, both;
- D) what, both;
- E) that, either.

38. When David left school, he was ready to get ___ a proper work

- A) himself;
- B) him;
- C) he;
- D) his;
- E) for he.

39. Her mother thought: “She won’t know ___ There will be ___ to look after her, she will be very sad because she isn’t with ___”

- A) nobody, nobody, ourselves;
- B) anybody, somebody, ours;
- C) anybody, nobody, us;
- D) somebody, nobody, us;
- E) somebody, anybody, us.

40. She often asked him if there was ___ he wanted, even pleading with ___ to tell her

- A) something, him;
- B) nothing, himself;
- C) anything, him;
- D) anything, his;
- E) something, he.

41. ___ hand before ___ at last bumped against ___ hard

- A) my, me, some;
- B) mine, me, something;
- C) my, I, something;
- D) my, me, something;
- E) mine, me, anything.

42. For ___ days after ___ departure I felt ___ lonely and unhappy and didn't want to see ___

- A) no, his, -, someone;
- B) some, his, myself, anyone;
- C) some, him, -, anyone;
- D) some, his, -, anyone;
- E) some, his, me, anyone.

43. ___ in the spotless austerity of the room was getting ___ down

- A) some, me;
- B) nothing, me;
- C) something, it;
- D) something, me;
- E) anything, me.

44. ___ could immediately tell that ___ was aware of ___ great looks

- A) anybody, her, her;
- B) nobody, she, hers;
- C) anybody, she, hers;
- D) anybody, she, her;
- E) somebody, she, hers.

45. He had personality, you know, ___ much to look at, but magnetic, women always fell for ___

- A) nothing, him;
- B) some, him;
- C) something, it;
- D) anything, it;
- E) anything, him.

46. I found ___ searching the streets for one like ___

- A) me, our;
- B) me, ours;
- C) myself, our;
- D) myself, ours;
- E) my, ours.

47. Self-respect is important. It's important for people to like ___

- A) yourselves;
- B) yourself;
- C) oneself;
- D) themselves;
- E) them.

48. I saw hardly ___ I knew at the party, and I didn't get ___ to drink

- A) anybody, anything;
- B) somebody, anything;
- C) nobody, nothing;
- D) somebody, something;
- E) anybody, nothing.

49. Yesterday I put ten dollars into my pocket. But today there isn't ___

- A) anything;
- B) something;
- C) nothing;
- D) no;
- E) some.

50) Very often in business situations you may find ___ having to talk about money with suppliers and customers.

- A) you;
- B) yours;
- C) yourself;
- D) your;
- E) oneself.

8 Практикалық сабақ

Грамматикалық тақырып: Белгіленген және белгісіз артикльдер.

8 Белгіленген және белгісіз артикльдер қолдануын үйреніңіз:

7 - кесте – Белгісіз артикльдің формалары

a/an article	
a	an
Дауыссыз дыбыстар алдында	Дауысты дыбыстар алдында

a sister a school a teacher Note: сөз немесе буын д/сыз дыбыстан басталса, a артиклі қойылады: a university a European	a/e/i/o/u an aunt an engineer an uncle Note: сөз немесе буын басында h әрпі айтылмаса an артиклі қойылады: an hour an honest man an MP an UFO
--	---

8.1 Белгісіз **a** немесе **an** артиклінің дұрыс формасын табыңыз:

- __book
- __mother
- __flat
- __house
- __university
- __apartment
- __room
- __friend
- __hour
- __year
- __doctor
- __engineer
- __oven
- __union

8.2 Артикльдің дұрыс қолданудың жағдайларын қарастырыңыз:

8- кесте – Артикльдерді қолдану жағдайлары

Белгісіз артикль a/an	Белгілі артикль the	Нөлдік артикль
1	2	3
8 кестенің жалғасы		
1	2	3

<p>1. Жекеше түрдегі зат есімдермен қолданылады: This is a table. – Бұл қалам. These are tables. – Бұл қаламдар.</p>	<p>1. Жекеше және көпше түрдегі зат есімдермен қолданылады: Where is the pen? – Қалам қайда? The pens are mine. – Қаламдар менікі.</p>	<p>1. көпше түрдегі пайдаланбайтын зат есімдермен қолданылады: Water(су) rain(жаңбыр) air(ауа) rice(күріш) salt(тұз) oil(май) plastic(пластик) money(ақша) music(музыка) tennis(теннис) bread(нан) weather(ауа-райы) information(ақпарат) advice(кеңес) hair(шаш) furniture(жиһаз) paper(қағаз) news(жаңалықтар): Есіңе сақта: осы зат есімдерді келесі тіркестерде қолдануға болады A piece of music – музыкалық шығарма A piece of cheese – ірімшік тілімі A glass of water – стакан су A bowl of rice – кесе күріш A game of tennis- теннис партиясы A cup of coffee – кесе кофе A can of oil – май банкасы A bottle of milk – сүт бөтелкесі A bar of chocolate – шоколад плиткасы A loaf of bread – нан</p>
<p>8 кестенің жалғасы</p>		
<p>1</p>	<p>2</p>	<p>3</p>

<p>2. Жаңа ақпарат немесе белгілі зат тобына жататын зат: I see a student. – Мен (бір адамды) көріп тұрмын</p> <p>3.</p>	<p>2. Нақты зат туралы әңгімелесушіге мәлім болғанда қолданылады: I have a pen. The pen is black. – Менде қалам бар. (Бұл) қалам қара.</p> <p>3. реттік сан есімдермен қолданылады: The first/second/third/fourth – бірінші/екінші/үшінші/төртінші</p> <p>4. күшейтпелі сан есімдерімен қолданылады Clever – the cleverest Big – the biggest</p>	<p>A tin of caviar – икр банкасы A tub of ice-cream – балмұздақ қорабы</p> <p>2. көпше түрде пайдаланылатын зат есімдерімен қолданылады: She`s a good student. – Ол жақсы студент They are good students. – Олар жақсы студенттер.</p> <p>Есіңе сақта: Scissors(қайшы) glasses(көзілдірік) trousers(шалбар) jeans(джинсы) shorts(шорты) pyjamas(пижама) tights(колготки)</p> <p>3. спорт ойындарының атауларымен қолданылады: Tennis(теннис)/basketball(баскетбол)/volleyball(волейбол)/judo (дзюдо) /skiing (шаңғы тебу) /skating (коньки тебу) /swimming (жүзу) /badminton (бадмитон) etc. және басқа.</p> <p>4. тілдер мен академиялық пәндер атауларымен қолданылады:</p>
--	--	---

8 кестенің жалғасы

1	2	3
	Comfortable – the most comfortable	History (история)/Sociology (социология)/Philosophy (философия)/English

	<p>5. жалқы зат есімдермен қолданылады: The sun(күн)/the moon (ай) /the world(әлем,жер жүзі)/the sky(аспан)/the sea(теңіз)/the ground(жер)/the police(полиция)/the fire brigade(өрт сөндіру командасы)/the army (армия) / /the radio(радио)/the cinema(кинотеатр)/the theatre (театр)etc.</p> <p>6. музыкалық аспаптарымен қолданылады: the piano (пианино) /the guitar(гитара)/the trumpet(труба)</p> <p>7. кейбір елдермен қолданылады</p>	<p>(английский язык)/French(француз языка)/Kazakh (қазақ язык)/Russian (орыс язык)/mathematics (математика) etc. и др.</p> <p>5. елдер, мекен атауларымен қолданылады: Canada is a very large country.- Канада өте үлкен ел Astana is the capital of Kazakhstan.- Астана – Қазақстанның астанасы.</p> <p>6. көше, сквер атауларымен қолданылады: He lives in Abai Street. – Ол Абай көшесінде тұрады. Where is Time Square?- Тайм Сквер қай жерде?</p> <p>7. аэропорт, станциялар,</p>
--	--	---

8 кестенің жалғасы

1	2	3
---	---	---

	<p>The + republic(республика)/states (штаты)/kingdom(корольдік)</p> <p>The Republic of Kazakhstan (Қазақстан Республикасы) / the Republic of Ireland (Ирландия Республикасы)</p> <p>The United States (the USA) (США)/the United Kingdom (the UK)(Біріккен Корольдік)</p> <p>8. отель/ресторан/паб/кинотеатр/театр/мұражай/газет аттарымен қолданылады:</p> <p>The Hilton – Хилтон отелі</p> <p>The Science Museum – ғылым мұражайы</p> <p>The National Theatre- ұлттық театр</p> <p>The Guardian – Гардиан (газет атауы)</p> <p>9. мұхит/өзен/канал атауларымен қолданылады:</p> <p>The Pacific Ocean – Тынық мұхит</p> <p>The Irtysk –Ертіс өзені</p> <p>The Caspian Sea – Каспий теңізі</p> <p>The Suez Canal – Суэцк каналы</p> <p>10.елдер/арал/тау аттарымен көпше түрінде қолданылады:</p>	<p>университеттер, замок атауларымен қолданылады:</p> <p>Westminster Abbey- Вестминстерское Аббатство</p> <p>Heathrow Airport- ХитроуАэропорты</p> <p>Oxford University – Оксфорд университеті</p> <p>Edinburgh Castle- Эдинбург замогы</p> <p>London Zoo – Лондон мұражайы</p> <p>8. абстрактты зат есімдерімен қолданылады:</p> <p>Music - музыка</p> <p>Love - махаббат</p> <p>Anger - ашуланғыштық</p> <p>Fear - қорқыныш</p>
--	---	---

8 кестенің жалғасы

1	2	3
---	---	---

	The Netherlands - Нидерланды	
	The Canary Islands – Канар аралдары	
	The Philippines - Филиппины	
	The Andes – Анды	
	11. әлемдік жер бағыттарымен қолданылады:	
	The south (оңтүстік) /the north (солтүстік)/the west (батыс)/the east (шығыс)	

8.3 Осы мәтінде артикльдердің дұрыс қолдануын топ ішінде талқылаңыздар:

A small crowd had gathered round the entrance to the park. His curiosity aroused, Robert crossed the road to see what was happening. He found that the centre of attraction was an old man with a performing monkey. The monkey's tricks, he soon discovered, were in no way remarkable so, after throwing a few pennies in the dirty hat which the old man had placed on the pavement, Robert began to move off, along with other members of the crowd.

At this point the man suddenly let out a loud cry. Everyone turned to see what had happened. The man was bending over his monkey, which now lay quite still on the pavement. He picked up the apparently lifeless body and, holding it close to him, began to weep. A young man stepped forward from the crowd and, taking some money from his pocket, dropped it into the hat. Robert and several other people did likewise, until the pennies in the hat were covered with silver coins. Meanwhile, the man continued to hold the dead monkey in his arms and seemed to take no notice of what was going on about him.

8.4 Зат есімдерінің қасына қажетті артикльдерді қойыңыздар **a/an/the/** - және таңдаған форманың дұрыстығын дәлелдеңіздер:

- 1) What is this?- It's ... book;
- 2) Whose book is this? – It's ... mine;
- 3) Do you live in ... block of flats or ... house?;
- 4) Is your house far from ... university?;
- 5) Where is your university located? - In ... Lomov Street;
- 6) What faculty do you study at?- I study at ... faculty of Philology, Journalism and Art;
- 7) Do you have ... hobby? - Yes, I have ... hobby. I'm interested in ... History.

Home task:

8.5 Газет/журнал материалдарын оқыңыз, артикльдерді тауып, олардың қолдануын түсіндіріңіз (2 кестеге сүйеніп – артикльдерді қолдану жағдайлары):

Mark Twain was born in Florida, Missouri, on November 30, 1835, the son of a storekeeper-lawyer father. His real name was Samuel Langhorne Clemens, but he is best known by his pen name, Mark Twain.

Young Sam's favourite pastime was watching the mighty paddle wheel steamboats as they made their way up and down the river.

In 1847, the death of his father brought an end to his carefree days, and he had to go to work at the age of 12 as a printer's apprentice.

But the lure of the Mississippi was too strong and at the age of 21, Sam returned to the river to realize an old ambition, that of being a Mississippi River steamboat pilot.

In 1861, the Civil War disrupted Mississippi River traffic and ended Sam Clemens's career as a steamboat pilot. His career as Mark Twain, the writer, was about to begin.

In 1865, after spending five months in the Sandwich Islands – as Hawaii was then called- Twain returned to the continent and launched a public lecture tour about his experience. He was an overnight success, and in 1867, with the money he had earned from lecturing, he was able to go abroad for the first time, visiting France, Italy, Spain, and Palestine. Newspaper accounts of his trip were later revised and published as *The Innocents Abroad* (1869), his first important book.

(From "Twelve Famous Americans" by Thomas Kral. Washington.1994,pp.52-54)

8.6 Тексеру тестін орындаңыз:

1) George Bernard Show,.....well-known English playwright, was born in.....Ireland in 1856;

2) 'Is there..... post-office near.....house you live in?';

3) Mr.Brown was.....teacher of physics at.....school;

4) Who is.....author of this book?;

5)English king the Lion-Hearted was.....tall, strong man;

6) It was very pleasant to live in.....country in.....summer.

.....weather was fine and it seldom rained. Summer is.....fine season;

7) Afterbreakfast he went for.....walk;

8) 'What.....clever man he is!';

9) Once there livedman who was very fond of.....gold;

10) Olga lives in.....Ukraine. She lives in.....small village nearKiev. She is.....economist. She always has.....lot ofwork. Olga wants to enter.....Kiev University and now she is preparing for.....entrance exams;

11) This year my friends are going to.....Canary Islands;

12) I can't find.....pyjamas anywhere!;

13) It's late.Let's go.....home;

14) Chris didn't go to.....work yesterday;

- 15) Jane has gone tohospital to visit her husband;
- 16) When I leaveschool I want to go to.....university;
- 17) I listen to.....radio a lot;
- 18) Could you turn off.....television;
- 19) I don't like going todentist;
- 20)Second World War lasted from 1941 until 1945;
- 21) Do you thinkrich should helppoor?;
- 22)Chinese invented printing;
- 23)CD costs more than.....cassette;
- 24) Joshua can play.....football very well, but he can't play.....guitar;
- 25) Education in.....Czech Republic is rather cheap;
- 26) Sean is a student ofUniversity of....Oxford;
- 27) She has a stopover atHeathrow Airport;
- 28) Hotel Irtysh is inSovetov Street;
- 29) He was...farmer who sells.....meat and buyswool;
- 30)She isprettiest girl I have ever seen!.

3 Оқытушы жетекшілігімен студенттердің 2- 3 өздік жұмысы

«Адам» тақырыбындағы сөйлемдегі сөздер тәртібімен жұмыс

2 «Интеллектуалдық әрекет» мағынасы бар етістіктерді есте сақтаңыздар:

- Оқу - learn
- оқу- study
- оқу-read
- ойлау-think
- санау (сан)-count
- жазу-write
- талқылау-discuss

2.1 Жаттығудан зат есім/есімдіктер мен етістіктерді қолданып, «Субъект және оның интеллектуалдық әрекеті» мағынасы бар сөйлемдер құрастырыңыздар.

2.1.2 Сөйлемнің тұрлаулы мүшелерімен толықтыра отырып, «Субъект және оның интеллектуалдық әрекеті» мағынасы бар сөйлемдерді жайылтыңыздар.

2.1.3 Алдыңғы жаттығудан **and, but, in order to** (сол үшін,), **though, nevertheless**(... қарамастан), **in spite of, despite** (... қарамастан) шылауларын қолданып, күрделі сөйлемдерді құрастырыңдар (Though he studies English hard he doesn't show much progress./ Despite the rain we liked our picnic./ She had to take her dog out for a walk in spite of being tired after work.) .

2.1.4 «Адам сипаты» тақырыбындағы «сын» мағынасымен сын есімдерді есте сақтаңыздар:

9- кесте - Адамның дене және мінез-құлқының сипаты

Адамның дене сипаты		Адамның мінез-құлқының сипаты	
Қазақ сөздері	Ағылшын сөздері	қазақ сөздері	Ағылшын сөздері
Биік	Tall	мейірімді	Kind
Аласа	Small	қайырымды	Helpful
үлкен	Big	ызақор	Wicked
кішкентай	Small	адал	Honest
ақшыл	Fair	ашушаң	Hot-tempered
қара	Dark	жауапты	responsible
Көк	Blue	ұқыпты	Neat
қоңыр	Brown	сыпайы	Politer
қара	Black	озбыр	Harshy
жасыл	Green	ашық	sociable
арық	Thin	дөрекі	Rude
сымбатты (әсем)	Slender(slim)	көңілді	Cheerful
семіз	Fat	әдепті	tactful

2.2 Алдыңғы жаттығудан зат есім және сын есімдерді қолданып, «Субъект және оның сыны» мағынасы бар сөйлемдер құрастырыңыздар.

2.2.1 Сөйлемнің тұрлаусыз мүшелерімен толықтырып, «Субъект және оның сыны» мағынасы бар сөйлемдерді жайылтыңыздар.

2.2.2 **but, and**(She is kind and sociable.), **though**(хотя), **nevertheless**(несмотря на), **in spite of, despite**(несмотря на), **because**(потому что), **therefore** (поэтому). (He is very energetic therefore he can do a lot) шылауларын қолданып, күрделі сөйлемдер құрастырыңыздар.

2.3 «жас ерекшелік сыны» мағынасымен сөздерді есте сақтаңыз:

Кәрі - **old**; жас -**young**; балғын - **young**; қырық жастағы – **forty-year-old**;

Жиырма бес жастағы- **twenty-five -year-old**; қырық жас – **forty years old**; отыз екі жаста – **thirty-two years old** ;

2.3.1 Сөздер мен сөз тіркестерін қолданып, «Субъект және оның мөлшерлік сипаты » мағынасы бар сөйлем құрастырыңыздар.

2.3.2 Тұрлаусыз мүшелерімен толықтырып, «Субъект және оның мөлшерлік сипаты » мағынасы бар сөйлемдерді жайылтыңыздар.

2.3.3 **but, and** (She is young and beautiful, **though** (қайтсе де), **nevertheless, in spite of, despite** (...қарамастан), **because** (себебі), **therefore** (сондықтан). (Though she is seventy, she takes a brisk 30-minute walk every morning.) шылауларын қолданып күрделі сөйлемдерді құрастырыңыздар.

3 «Біліктілік сипаты» мағынасы бар сөздерді есте сақтаңыздар:

мұғалім- a teacher

дәрігер- a doctor

инженер- an engineer
экономист- an economist
менеджер- a manager
заңгер- a lawyer
электр маманы – an electrician
құрылысшы –a builder
сылақшы – a painter, a decorator
техник - бағдарламашы– a programmer (кәсіптердің атауын қосу)

3.1 Зат есім/есімдіктерді мен алдыңғы жаттығудан сөйлемдерді қолданып, «Субъект және оның біліктілік сипаты» мағынасы бар сөйлемдерді құрастырыңыздар.

3.2 Сөйлемнің тұрлаусыз мүшелерімен толықтырып, «Субъект және оның біліктілік сипаты» мағынасы бар сөйлемдерді жайылтыңыздар.

3.3 **but, and** (My father is a doctor and likes his profession.), **though**(кайтсе де), **nevertheless, in spite of, despite**(... қарамастан), **because**(неге десеңіз), **therefore**(сондықтан) (**My mother likes children therefore she works as a teacher.**) шылауларды қолданып, күрделі сөйлемдерді құрастырыңыздар.

3.4 Home task:

1. «Менің үйім/менің пәтерім», «Менің мектебім/менің университетім» тақырыбына («субъект және оның сыны», «субъект және оның әрекеті», субъект және оның мөлшерлік / біліктілік сипаты») сіздерге белгілі семантикалық типтердің жай және күрделі сөйлемдерді құрастырыңыз;

2. Тексеру грамматикалық тестін орындаңыздар.

4 Оқытушы жетекшілігімен студенттердің 4-5 өздік жұмысы

Жазбаша түрінде монологтық ауызекі сөйлеу біліктілігін дамыту

4 Ағылшын тілінде өмірбаяныңызды жазыңыз (мәтін көлемі – 17-20 сөйлем)

4.1 Отбасылық фотоны жіберіп, досыңа хат жазыңыз және онымен өзіңнің туыстарыңмен таныстырыңыз. Хаттың келесі құрылымын қолданыңыз:

Басы:

Бір тақырыпшадан екіншіге ауысу: Next to me/to the left/right (қасымда/ сол жақта/оң жақта ; In the first /second row(бірінші/екінші қатарда); at the top/ bottom(үстінде/астында).

Негізгі бөлігі: Next to me is my sister. Her name's Alma. By character she's active and energetic. She's cheerful and sociable. She has many friends. She has many interests. Alma is studying English because she wants to become a skilled interpreter.

Аяғы:

Home task:

5 Елестетіп көрші, «Болашақ» бағдарламасымен сен Америкаға кеттің, ал досың (кұрбың) – Англияға. Оқып жатқан елдегі оқыту жүйесі туралы әңгімелеп беріңіз.

Оқытушы жетекшілігімен студенттердің

5 Оқытушы жетекшілігімен студенттердің 6 өздік жұмысы

Personal information

6 «Танысу» диалог үлгісін қолданып, әлі таныспаған курстастарыңмен танысыңыздар. Тақырып бойынша ауызекі сөйлеу деңгейін жоғарылатыңыз:

- Hi!

-Hello!

- I'm Sagadiyev Yerbol. What's your name?

- My name is Assem. My surname is Bukharbayeva. How are you?

- I'm fine and you?

- Where are you from?

- I'm from Pavlodar. And you?

- I came from Yekibastuz. But now I live in Pavlodar.

- Nice to meet you!

- Nice to meet you too!

6.1 Диалог үлгісін қолданып, әңгімелесушілердің туған күндері мен қай жылы балабақшаға, мектепке барған уақыттарын сұраңыз. Тақырып бойынша ауызекі сөйлеу деңгейін жоғарылатыңыз:

- Yerbol, when were you born?

- I was born in 1992 on the 23d February. So, I'm 17 years old. And how old are you?

- I'm 17 too. I was born on the 4th of June. My place of birth is Pavlodar city. Where were you born?

- I was born in Yekibastuz. I went there to kindergarten from 1996 to 1999, then I went to school from 1999 to 2009.

- I went to kindergarten from 1995 to 1999, attended school from 1999 to 2009. I enjoyed my school years.

6.2 Диалогты оқыңыз және аударыңыз. Мәтінге сүйеніп, өзіңнің хобби туралы әңгіме жасаңыз. Тақырыптың ауыз-екі сөйлеу деңгейін әбден жаттығыңыз:

- You know, I still remember my first teacher who influenced on my education. Her name is Gulnar Zhenissovna. She was very kind and gentle to us.

- Unfortunately, I don't remember my first teacher's name, but my first educator strongly impacted on me.

- Additionally, I studied at music school. And I required diploma at music school. I obtained there skills of playing piano. It was very difficult to study there, but useful and interesting. Did you attend any additional courses?

- No, I didn't. However, I'm good at swimming. I usually go to swimming pool and I like to swim. Besides, I can use different computer programmes. I'm really good at it.

- Cool! As for me, I'm not good at it. By the way, do you study any foreign languages? For example, English or German?

- No, I don't. I know only Kazakh and Russian. But I want to study English. I'm going to attend language courses.

- Great! I can help you in this.

- Thanks.

University

6.3 Диалогты оқыңыз. Басқа қаладағы досыңмен телефон арқылы сөйлесіңіз және оның қай оқу орнына түскені туралы сұраңыз:

- Oh, hello! I'm so happy to see you. How are you?

- I'm ok, thanks! And you?

- Fine! What news?

- Oh! I'm engaged with my application to enter university?

- Really? What university have you chosen?

- Pavlodar State University. Faculty of power engineering in the specialty electrical power engineering. What about you?

- Really? I have chosen the same university but faculty of economics. I have submitted my application in the specialty of management.

- Good! So, currently we are freshers. I hope to see you again! Bye!

- Bye! Good luck!

6.4 Диалогты оқыңыз және оның үлгісі бойынша келесі жағдайды жасаңыздар.

6.5 Университеттің үлкен фойесінде барлық факультеттердің студенттері жиналды. Олар бір-бірімен еркін қатынасып тұр: танысып тұр, бір-бірі туралы қосымша мәлімет алып тұр.

- Hi!

-Hello!

- I'm Sagadiyev Yerbol. What's your name?

- My name is Assem. My surname is Bukharbayeva. How are you?

- I'm fine and you?

- Where are you from?

- I'm from Pavlodar. And you?

- I came from Yekibastuz. But now I live in Pavlodar.

- When were you born?

- I was born in 1992 on the 23d February. So, I'm 17 years old. And how old are you?

- I'm 17 too. I was born on the 4th of June. My place of birth is Pavlodar city. Were you born in Yekibastuz?

- Yes. I was born in Yekibastuz. I went there to kindergarten from 1996 to 1999, then I went to school from 1999 to 2009.

- I went to kindergarten from 1995 to 1999, attended school from 1999 to 2009. I liked my school years. I still remember my first teacher who influenced on my education. Her name is Gulnar Zhenissovna. She was very kind and gentle.

- As for me I don't remember my first teacher's name, but my first educator impacted on me.

- Additionally, I studied at music school. And I required diploma at music school. I obtained there skills of playing piano. It was very difficult to study there but useful and interesting. Did you attend any additional courses?

- No, I didn't. However, I'm good at swimming. I usually go to swimming pool and I like to swim. And I can use different computer programmes. I'm really good at it.

- Cool! Do you study any foreign languages? For example, English or German?

- No, I don't. I know only Kazakh and Russian languages. But I'm going to attend language courses to study English.

- I can help you in this.

- Oh! Thanks. By the way, what university have you chosen to study in?

- I have chosen Pavlodar State University, the faculty of power engineering in the specialty of electrical power engineering. And what about you?

- As for me, I have chosen Pavlodar State Pedagogical Institute. I'm going to be a teacher of biology.

- Great! So, we are first-year students! I hope we will help each other in our study. Bye!

- Bye! Good luck!

6.6 Home task:

Қосымшада берілген диалогты оқыңыз, олардың тапсырмаларын орындаңыз.

6 Оқытушы жетекшілігімен студенттердің 7 өздік жұмысы

Ауызша монологтық ауызекі сөйлеуді дамыту

Сабақ нысаны: Студенттік форум.

Жағдай: Студенттік форумның шетелде өтуі.

Қатынас тілі – ағылшын тілі.

Ресми бөлім

1 Жағдай. Әр елден келген делегациялардың кездесуі, танысуы.

Әр елден келген делегация ретінде топ кіші топтарға бөлінген (2-3 студент – 1 кіші топ).

7 Әр делегация дөңгелек үстелдің басында өзі туралы және өзінің жоо туралы әңгімелеп береді. (әңгіме жоспары: фамилиясы, аты, қай курстағы студент: қай жоо-да оқиды; жоо қай жерде орналасқаны туралы; жоо-ға неше жыл; жоо-ң қандай жетістіктері бар; жоо-ң материалдық-техникалық базасы қандай; қандай мамандарды дайындайды; студенттер өз демалыстарын қалай өткізеді; жоо-ға қызметтесу мақсатында шақыру)

Биресми бөлім

2 Жағдай: Форумнан кейін қонақ үйде

7.1 Әлеуметке бағытталған монологта «кілтті» сөздерді белсенді қолдануға үйрену:

Таныстырайын деп едім ... - I want to introduce...
Айтуға міндеттімін... - I have to say...
Айтып кеткім келеді.... – Perhaps I should make that clearer by saying...
Назар аударуыңызды сұраймын – I want you to pay your attention on
...

Айтуды ұмытып кеттім... - I forgot to say that...

Әрі қарай іске көшейін.... – The next point is ...

7.2 «Студенттердің бір-бірімен танысуы» әлеуметке бағытталған монолог. Топтарда биресми түрде әңгімелесу. Әр студенттің ауызша монологтары (әңгіме жоспары: аты кім; қашан және қайда туды; қашан және қайда оқыды; қазір қай жоо-да және қай факультетте, қай курста оқиды; хоббиі қандай;);

7.3 «Менің туыстық айналам» атты әлеуметке бағытталған монолог. Топтарда биресми түрде әңгімелесу. Әр студенттің ауызша монологтары (әңгіме жоспары: суреттер бойынша туыстарымен таныстыру және сипаттау; олардың аты, жасы, мінезі, кәсібі, қызығушылықтары);

7.4 «Мен тұратын үй/пәтер» тақырыбына әлеуметке бағытталған монолог құрастыру. Топт ішінде биресми түрде әңгімелесу. Әр студенттің ауызша монолог құрастыруы (әңгіме жоспары: үй/пәтер қайда орналасқан; үйдін/пәтердің сипаты; қасындағы жер учаскесінің сипаты; бөлмелердің сипаты).

7.5 Home task:

Аудиториядан тыс уақытта өткен тақырыптар бойынша бір-бірімен телефон арқылы шетелдегі досыңмен танысу жағдайы туралы сөйлесіп көріңіз

(мақсат: ауызекі сөйлеу дағдыларын бекіту)

7 Студенттердің өздік жұмысы (СӨЖ)

10 сағат

ҚОСЫМША

Диалог түрде сөйлеу дағдыларын өздік дамытуға арналған мәтіндер.

Бірінші сағат

Family

1 Диалогты оқыңыз, оны жаттаңыз және мәтінге сүйенбей курстасыңызбен телефон арқылы сөйлесіңіз:

- Is your family large?
- Yes, I have an extended family. We are 5 in the family: mother, father, grandfather and me.
- How old are your parents?
- My mother is 40. My father is 43.
- Do they work?
- Yes, they do.

- What does your mother do?
- She works in bank. She is an economist.
- What is your father?
- My father is a businessman. He is always busy with his work.
- What about your grandpa? Is he on retire?
- Yes, he is. He is 62 years old. I love to spend my spare time with him. I have good relationship with him.
- Its` great! Unfortunately, I haven`t got grandparents.
- Is your family large?
- No, it isn`t. I live in a small family. We are 3 in my family: dad, mum and me. My dad is a public servant, his name is Murat. My mum is a housewife, her name is Aigul.
- Whom do you look like?
- Well, I look like my dad, but I take after my aunt.
- Oh! How interesting! Have you got any cousins?
- Yes, I do. I have two by my father`s side. They live in another city; therefore we meet seldom, although we phone each other.
- As for me, I have got many relatives. But I dislike them.
- Why?
- They are so noisy; they all have little children who usually disturb me. However, I love my family and we are friendly. We often visit each other at the weekend.
- I see. I adore my parents.

1.1 Досыңызды қонаққа шақырыңыз, отбасылық суреттерді көрсетіңіз және өзіңіздің отбасы мүшелерімен таныстырыңыз:

- Who is that man on the photo? Is it your father?
- No, he isn`t. This is my uncle. I look like him.
- Really? I have taken him for your father. Your uncle seems to be handsome and smart man. How old is he?
- He is 36. He is married and he has got children.
- How many children has he got?
- Two.
- Does he work?
- Sure. He is a school teacher.

1.2 Диалог үлгісін оқып, жаңа досыңызбен отбасыңыз туралы сөйлесіңіз:

- Have you got a large family?
- Unfortunately, I live in one-parent family.
- Oh, I`m sorry for it.
- That`s all right!
- With whom do you live?
- I live with my mum. We have got small and friendly family. We like to spend more spare time with each other.

- That`s great! As for me I have less possibility to chat with my dad and mum. They are always at work and are very busy.
- Yeah! I`m lucky to have such a good mother.

Екінші сағат
House. Flat.

2 Үлгіні қолданып, қандай үйде/пәтерде тұратынын қасыңыздағы әңгімелесушіден сұраңыз:

- I live in a five- storied building on the third floor.
- How many rooms have you got in your flat?
- I live in a three room flat. It is not large but very cozy. There is a living-room, a study, a bed-room, a toilet, a bath-room and a kitchen.
- Are there any modern facilities in the house?
- Yes, sure. There is electricity, gas, an elevator, hot and cold running water, central heating, a chute and a telephone.

2.1 Пәтерлік бюро қызметкері мен бөлме/пәтер жалға алғысы келетін студенттің арасында қандай диалог болады. Құрастырғанда осы диалогтан «кілтті» сөздерді қолданыңыз:

- The hall is very nice. There are wardrobes and cupboards. It is very convenient. It does not occupy much space.
- Is your living-room large?
- Yes, it is. My drawing-room is big and comfortable. Its windows face the south and there is much light.
- Is there a lot of furniture in your living-room?
- No, I don`t think so. There is a suite of modern furniture with book shelves. There is a thick carpet on the floor. In the middle of the room there is a coffee table. Although it is small, we use it when we receive guests.
- Is there a sofa there?
- Yes. Opposite the set of furniture there is a big and cozy sofa. I like to lie on it and watch TV. To the right of the sofa there is an arm-chair. On the left there is a standing lamp.

2.2 Бөлмені/пәтерді жалға алғысы келген студенттер арасында қандай диалог болады. Құрастырғанда осы диалогтан «кілтті» сөздерді қолданыңыз:

- Do you live with your parents?
- No, I rent a room in a flat with my group-mate.
- Is it expensive?
- Not very. Even so, our room is rather comfortable and large.
- Is there much furniture?
- There are two beds with bedside tables. We have a writing table next to the door. On the writing table there is a computer, which we use every day. On the

wall there are bookshelves. We keep there our books, magazines and copybooks. The shelves are usually full of books and paper.

Үшінші сағат

3 Жаңа оқу жылында курстас студенттер кездесті (немесе бірге оқыған сыныптастар). Біреуі жаз бойы үйінде жөндеу жұмыстарды жасады. Жөндеу жұмысынан кейін бөлмені/пәтерді сипаттаңыз:

- I have heard that you have done renovation works in your flat.
- Yeah! I had the worst experience in my life. I hate such kind of work.
- Did you do repairs ?
- Yes. But the most I like my bath-room because it is very

convenient. The walls are tiled. There is a rack for towels, a bath and a basin. There is a shelf above the basin on which I keep soap, tooth-paste, tooth-brushes, combs, creams, shampoos and make-up.

- Is there a mirror in your bath-room?
- Sure, it is above the shelf.
- What about the colour of bath and tile on the floor?
- The bath itself and tile on the floor are of the same colour.

It`s grey-bluish.

3.1 Диалог үлгі негізінде келесі жағдайды көрсетіңіз.

Бір студенттің ата-анасы қаланың жаңа ауданында жаңа пәтер алды. Студент өзінің достарын қонаққа шақырды:

- I hear you have moved to a new apartment Steve. Is it true?
- Yes, it is. One of these days we'll arrange a housewarm-party. And I want you and your wife Carol to be present.
- Thank you for the Invitation. How do you like your new apartment?
- It is very comfortable. It is a three bedroom apartment with modern conveniences: electric stove and a lot of built-in cupboards.
- On what floor is it?
- Our apartment is on the tenth floor of a high-rise dwelling house. We've got two elevators which work round o'clock.
- Is it far from the centre of the city?
- Rather. It takes me about an hour to get to the centre by bus and by metro.

If I drive a car, it takes me thirty minutes.

- I see. Have you bought new furniture?
- We've bought wall units, two armchairs and a new TV. We are planning to buy two carpets and a dining set.
- Good luck!

- Thanks. Are you going to move to a new apartment?
- No, I am not. We have been living in our two-room apartment for about eight years and we don't want to move anywhere.
- Your apartment is comfortable, isn't it?
- Yes, very. My wife arranged everything very nicely and I like it very much. We don't have much furniture, but we have got everything we need.
- I am glad to hear it.

Төртінші сағат

Friends

4 Диалог үлгісі бойынша өз достарыңыз туралы ақпаратпен бөлісіңіз (қалай танысқаны, қандай қарым-қатынаста, жалпы қызығушылықтары бар ма, ата-аналарын білесіз бе):

- Have you got many friends?
- Not many, but they are my constant ones. We have known each other since childhood.
- Did you study together at school?
- Yeah! Even went to the same kindergarten. Our parents keep in touch with each other. Our relations are warm.
- You are lucky to have such friends! And what are their names?
- They are Marat, Aisulu, Kirill, Bolat and Karina. We are different, however, we have common interests.
- Really?
- We all students, but study in various specialties. Some of us do courses in technical sciences, others in humanities.
- Have you got the closest among your friends?
- Yes, they are Marat and Bolat. Marat is sincere and honest guy. I can always rely on him, he is very responsible. As for Bolat, he is very ambitious and hard-working, sometimes he is obstinate. But I dislike that Marat can't appreciate his time and he wastes his time on unnecessary things. Bolat is sometimes extravagant. Then it becomes difficult to understand him. But I like them!
- Do you spend much time together?
- Unfortunately, we haven't any possibility to spend our spare time together all the time. Because our study at university takes much time. And we meet each other at the weekends.
- How do you spend your time?
- If the weather is fine we prefer some outdoor activities like going on picnic, going for a walk, swimming in the river or skiing or skating. During cold days we go to café.
- You really have fun together!
- Yeah! It's true.

- My friend Rich is coming to town next week. Have you ever met him?
- No, I haven't.
- He's kind of crazy, but a great guy.
- Yeah, why do you say so? What's he like?
- He's really hard working, but sometimes he is very lazy. He's pretty talented and can do just about anything.
- Sounds interesting. Is he married?
- No, he isn't.
- What does he look like? Maybe my friend Alice would be interested in meeting him.
- He's tall, slim and quite good looking. I'm sure your friend would find him attractive. What's she like?
- She's outgoing and very athletic.
- Really? What sports does she like playing?
- She's a great tennis player and also goes bicycling a lot.
- What does she look like?
- She's kind of exotic looking. She's got long dark hair and black eyes. People think she is rather beautiful.
- Do you think she would like to meet Rich?
- Sure! Why don't we hook them up?
- Great idea!

Бесінші сағат

Үйде оқу үшін берілген мәтіндер

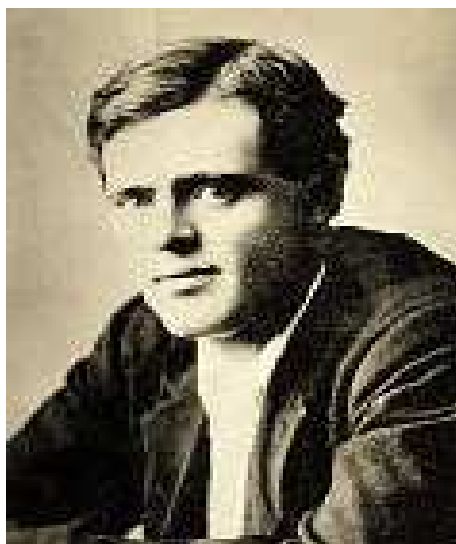
George W. Bush is the 43rd President of the United States. He was sworn into office on January 20, 2001, re-elected on November 2, 2004, and sworn in for a second term on January 20, 2005. Prior to his Presidency, President Bush served for 6 years as the 46th Governor of the State of Texas, where he earned a reputation for bipartisanship and as a compassionate conservative who shaped public policy based on the principles of limited government, personal responsibility, strong families, and local control.

President Bush was born on July 6, 1946, in New Haven, Connecticut, and grew up in Midland and Houston, Texas. He received a bachelor's degree in history from Yale University in 1968, and then served as an F-102 fighter pilot in the Texas Air National Guard. President Bush received a Master of Business Administration from Harvard Business School in 1975. Following graduation, he moved back to Midland and began a career in the energy business. After working on his father's successful 1988 Presidential campaign, President Bush assembled the group of partners who purchased the Texas Rangers baseball franchise in 1989. On November 8, 1994, President Bush was elected Governor of Texas. He became the first Governor in Texas history to be elected to consecutive 4-year terms when he was re-elected on November 3, 1998.

Since becoming President of the United States in 2001, President Bush has worked with the Congress to create an ownership society and build a future of security, prosperity, and opportunity for all Americans. He signed into law tax relief that helps workers keep more of their hard-earned money, as well as the most comprehensive education reforms in a generation, the No Child Left Behind Act of 2001. This legislation is ushering in a new era of accountability, flexibility, local control, and more choices for parents, affirming our Nation's fundamental belief in the promise of every child. President Bush has also worked to improve healthcare and modernize Medicare, providing the first-ever prescription drug benefit for seniors; increase homeownership, especially among minorities; conserve our environment; and increase military strength, pay, and benefits. Because President Bush believes the strength of America lies in the hearts and souls of our citizens, he has supported programs that encourage individuals to help their neighbors in need.

On the morning of September 11, 2001, terrorists attacked our Nation. Since then, President Bush has taken unprecedented steps to protect our homeland and create a world free from terror. He is grateful for the service and sacrifice of our brave men and women in uniform and their families. The President is confident that by helping build free and prosperous societies, our Nation and our friends and allies will succeed in making America more secure and the world more peaceful.

President Bush is married to Laura Welch Bush, a former teacher and librarian, and they have twin daughters, Barbara and Jenna. The Bush family also includes two dogs, Barney and Miss Beazley, and a cat, Willie.

2 - сурет — Jack London

Jack London (1876-1916), prolific American novelist and short story writer, whose works deal romantically with the overwhelming power of nature and the struggle for survival. His left-wing philosophy is seen in the class struggle novel **The Iron Heel** (1908).

Jack London was born on January 12, 1876, in San Francisco. He was deserted by his father, William Henry Chaney, and raised in Oakland by his mother Flora Wellman, a music teacher and spiritualist, and stepfather John London, whose surname he took. London's youth was marked by poverty. At the age of ten he became an avid reader, and borrowed books from the Oakland Public Library.

After leaving school at the age of 14, London worked as a seaman, rode in freight trains as a hobo and adopted socialistic views as a member of protest armies of the unemployed. In 1894 he was arrested in Niagara Falls and jailed for vagrancy. Without having much formal education, London educated himself in public libraries, and at the age of 19 gained admittance to the University of California at Berkeley. He had already started to write. For the remainder of 1898 London again tried to earn his living by writing. His early stories appeared in the **Overland Monthly** and the **Atlantic Monthl**. In 1900 he married Elisabeth Maddern, but left her and their two daughters three years afterwards, eventually to marry **Charmian Kittredge**.

In 1901 London ran unsuccessfully on the Socialist party ticket for mayor of Oakland. He started to steadily produce novels, nonfiction and short stories, becoming in his lifetime one of the most popular authors. London's first novel, **The Son Of The Wolf**, appeared in 1900. His Alaska stories, **The Call Of The Wild** (1903), in which a giant pet dog Buck finds his survival instincts in Yukon, **White Fang** (1906) and **Burning Daylight** (1910) gained a large reading public. Among his other works are **The Sea-Wolf** (1904) and **The Road**, a collection of short stories.

In 1902 London went to England, where he studied the living conditions in East End and working class areas of the capital city. His report about the economic degradation of the poor, **The People Of The Abyss** (1903), was a surprise success

in the U.S. but criticized in England. In 1906, he published his first collection of non-fiction pieces, **The War Of The Classes**, which included his lectures on socialism. London also published a semi-autobiographical novel **Martin Eden** (1909) and a travel book **The Cruise of the Snark** (1911).

London had purchased in 1910 a large tract of land near Glen Ellen in Sonoma County, and devoted his energy and money improving and enlarging his Beauty Ranch. In 1913 London's Beauty Ranch burned to the ground, and his doctor told him that his kidneys were failing.

A few months before his death, London resigned from the Socialist Party. Debts, alcoholism, illness, and fear of losing his creativity darkened the author's last years. He died on November 22, 1916, officially of gastro-intestinal uremia. However, there have also been speculations that London committed suicide with morphine.

АЛТЫНШЫ САҒАТ **Types of houses**

Bungalow

Although people often think Bungalows and Cottages are the same, they are actually not, although some may appear the same. Bungalows are low profiles types of housing, as are a lot of cottages, but the distinction comes between the style, history and the price. Generally, bungalows are a lot cheaper than Cottages. A bungalow is essentially a subset of the set Cottage. The word “bungalow” originates from the Indian word *bangla*, which in the 19th century referred to houses built in a Bengali style. Bungalows were created when British colonial administrators adapted the classic Indian style low roofs and porches built around them. They can either be detached or semi-detached. They’re very popular in America, where they have all kinds of styles; each distinct style is often related to particular states.

3 – Cypre – Bungalow

Cottage

Thick walls, small windows, structural pillars, low ceilings and most distinctly a thatched roof typically characterize cottages. Cottages were originally located in rural or semi-rural locations, although a lot of cottages have since been developed in cities. Originally, in the middle ages, cottages housed agricultural workers and their families. The term cottage denoted the dwelling of a cotters-peasants. However, that stereotype has since been washed away, as the traditional cottage look is now sort after, making them an expensive purchase. Cottages are houses that usually come with one and half storeys. The top floor is much smaller than the ground floor, as the pillars used to hold up the structure takes up a lot of the living space. The thick, dark, classic timber pillars are usually what characterizes a cottage. They're a huge focal point of the property, as they are located throughout the property, on display to give a classic 'village' look. Like with bungalows, the structuring of cottages vary from country to country.

4- cypet — Cottage

Detached

A detached house is a single standing property that doesn't share any walls with any other structure. Due to the isolation of the property, they're usually more "private" and generally more expensive than any other type of house.

5 - cypet — Detached house

End of Terrace

An end of terrace house is a house situated at the end of a terrace (the definition of a "terrace" house is below). Like a semi-detached house, only one side of the house shares a common wall, while the other is detached.

6 – cypet — Terrace house.

Flat

A flat is a living area that is self-contained with in only part of a building. Usually, a flat is situated in a building that is split up into multiple living areas for different residents.

7-cypet — Flat

Semi-detached

A semi-detached house is a pair of houses joined together by a common wall. One side of each house shares a common wall, while the other is detached.

8 - сүрет— Semi-detached house

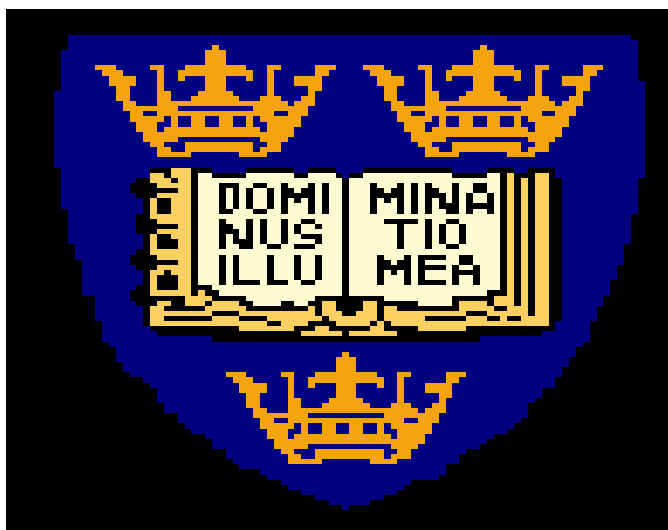
Terrace

A terrace house is a house that is situated in a long row of houses. They all usually look the same- pretty much identical structurally. Both sides of each house in the row share common walls with a neighbouring house, with the exception with the houses at each end of the terrace.

9 - сүрет — Terrace house

Жетінші сағат

10 - cyper — The emblem of Oxford University

A brief history of the University

As the oldest university in the English-speaking world, Oxford is a unique and historic institution. There is no clear date of foundation, but teaching existed at Oxford in some form in 1096 and developed rapidly from 1167, when Henry II banned English students from attending the University of Paris.

In 1188, the historian, Gerald of Wales, gave a public reading to the assembled Oxford dons and in 1190 the arrival of Emo of Friesland, the first known overseas student, set in motion the University's tradition of international scholarly links. By 1201, the University was headed by a magister scholarum Oxonie, on whom the title of Chancellor was conferred in 1214, and in 1231 the masters were recognized as a universitas or corporation.

In the 13th century, rioting between town and gown (townspeople and students) hastened the establishment of primitive halls of residence. These were succeeded by the first of Oxford's colleges, which began as medieval 'halls of residence' or endowed houses under the supervision of a Master. University, Balliol and Merton Colleges, which were established between 1249 and 1264, are the oldest.

Less than a century later, Oxford had achieved eminence above every other seat of learning, and won the praises of popes, kings and sages by virtue of its antiquity, curriculum, doctrine and privileges. In 1355, Edward III paid tribute to the University for its invaluable contribution to learning; he also commented on the services rendered to the state by distinguished Oxford graduates.

From its early days, Oxford was a centre for lively controversy, with scholars involved in religious and political disputes. John Wyclif, a 14th-century Master of Balliol, campaigned for a bible in the vernacular, against the wishes of the papacy. In 1530, Henry VIII forced the University to accept his divorce from Catherine of Aragon, and during the Reformation in the 16th century, the Anglican churchmen Cranmer, Latimer and Ridley were tried for heresy and burnt at the stake in Oxford.

The University was Royalist in the Civil War, and Charles I held a counter-Parliament in Convocation House, and in the late 17th century, the Oxford philosopher John Locke, suspected of treason, was forced to flee the country.

The 18th century, when Oxford was said to have forsaken port for politics, was also an era of scientific discovery and religious revival. Edmund Halley, Professor of Geometry, predicted the return of the comet that bears his name; John and Charles Wesley's prayer meetings laid the foundations of the Methodist Society.

The University assumed a leading role in the Victorian era, especially in religious controversy. From 1833 onwards The Oxford Movement sought to revitalize the Catholic aspects of the Anglican Church. One of its leaders, John Henry Newman, became a Roman Catholic in 1845 and was later made a Cardinal. In 1860 the new University Museum was the scene of a famous debate between Thomas Huxley, champion of evolution, and Bishop Wilberforce.

From 1878, academic halls were established for women and they were admitted to full membership of the University in 1920. Since 1974, all but one of Oxford's 38 colleges has changed their statutes to admit both men and women. St Hilda's remains the only women's college, though it will admit both women and men from October 2008.

During the 20th and early 21st centuries, Oxford added to its humanistic core a major new research capacity in the natural and applied sciences, including medicine. In so doing, it has enhanced and strengthened its traditional role as an international focus for learning and a forum for intellectual debate.

Сегізінші сағат

Domestic Chores

A comfortable home makes our everyday life and work easier and more pleasant. And what should you do to make your home comfortable? Perhaps the first thing is to keep it clean and tidy. If you haven't done your room, your mother may say to you, "Go and do your room!"

Domestic chores are numerous. You must air the rooms, wash or sweep the floor, clear the table after meals. What else can you do about the house? You can polish the floor or the furniture; clean the carpets with the vacuum-cleaner.

Most of the cooking in your family is probably done by your mother or grandmother, but you can help them by laying the table and clearing it after meals, and washing the dishes up.

On washing-day you can also help your mother. If your washing is sent to the laundry, you can take it there and fetch it when it's ready.

If you have pets at home, you must take care of them.

Here are teenagers' opinions on their attitude to domestic chores.

"I get some week pocket money, but most of my friends get much more. When I ask my Mum and Dad for more, they say I can have more if I help in the house, but I don't see why I should. I think it's not mine. What do you think?"

“On Fridays I usually clean my room which is in terrible mess by the end of a week. It is awfully boring, but it’s my duty.”

“If you have a dog, it’s usually great fun, but you have to take him for a walk twice a day. Besides you have to wash him sometimes. I have pets that are exotic, but easy to keep. They are insects. I feed my insects on leaves which I get in my garden. They are always clean, and I don’t have to take them for a walk!”

(И.И. Кошманова, Н.А. Сидорова “Topics for discussion” ағылшын тілінен ауызша тақырыптар, 2000, 153 бет.)

Тоғызыншы сағат

My attitude to homework

When I get from school what do I do? Instead of getting on with my personal interests, like playing computer games or designing programmes or models, I have to do a huge mountain of homework set by our teachers to fill our outside school hours.

Teachers and parents could spend years arguing that doing homework develops the pupils’ ability to work without assistance, or that additional work could help us complete our education successfully.

But I believe, in many subjects, homework is totally unnecessary and find that it doesn’t do me any good. I think, it’s really stupid to copy from textbook because someone else has already taken the time and effort to write this book, and it will remain with me until I leave the school year. So what the point of duplicating it? It’s reinventing the wheel! While copying things, it’s not easy to take in what you are taking down.

However, I believe, homework is essential in learning languages. New things are learnt at school, and then they have to be practiced in writing. I agree that some phrases have to be learnt by heart. From this, the teacher can comment on what has been taken in by the pupils and can be improved.

If we could get rid of unnecessary home work, we would have more time to take up hobbies and interests which could make us more enthusiastic and interesting.

(И.И. Кошманова, Н.А. Сидорова “Topics for discussion” ағылшын тілінен ауызша тақырыптар, 2000, 153 бет.)

Оныншы сағат

Harvard Worldwide

Harvard’s academic activities from research to study abroad to executive education programs touch more than 130 countries around the world. For instance:

- The University has almost 300 different programs across 34 countries in Asia and the Middle East, from faculty research projects to executive education programs to grants for student travel to the aforementioned offices. The corresponding numbers for other regions of the world are: Africa – 95 programs in 27 countries; Australia and Oceania – 20 programs in five countries; Europe – 150

programs in 32 countries; North America and the Caribbean – 85 programs in 16 countries (excluding the United States); South America – 75 programs in 10 countries.

- Harvard, its schools, and its research centers have offices in 10 different countries: Argentina, Brazil, Chile, China, France, Germany, Greece, India, Japan, and Russia.

- In 2007-08, 1372 Harvard College students traveled to 93 different countries for study, research, internships, and other activities.

- In 2009, Harvard faculty are leading 26 study abroad programs to 19 different countries, via the Harvard Summer School.

The research of Harvard faculty, the curriculum of Harvard's schools, and the extracurricular activities available to Harvard students touch almost every country in the world.

International Students at Harvard

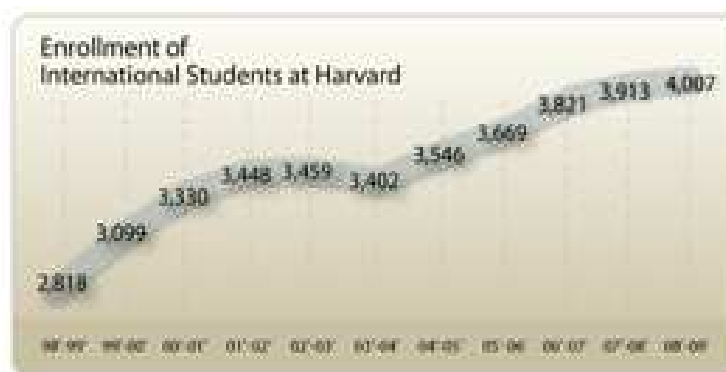
Harvard University recruits and admits outstanding students from every region of the world. In recent years, the University has expanded its international outreach and recruitment efforts, with the goal of attracting the best students, wherever they might be, and increasing the number of international students in an already diverse student body.

As shown in the chart to the left, the total number of international students at Harvard has grown more than 35% in the last decade. In 2008-09, more than 4,000 Harvard students - almost 20 percent of total enrollment - came from outside the United States. These students represented more than 130 different countries. A full list of students enrolled at Harvard in the fall of 2008, sorted by country and school, can be found below.

12 - cypet — The emblem of Princeton University

**About
Overview**

Princeton:

Click on image to view ►

11 - Cypet — Number of international students at Harvard

Princeton simultaneously strives to be one of the leading research universities and the most outstanding undergraduate college in the world. As a research university, it seeks to achieve the highest levels of distinction in the discovery and transmission of knowledge and understanding, and in the education of graduate students. At the same time, Princeton is distinctive among research universities in its commitment to undergraduate teaching.

The University provides its students with academic, extracurricular and other resources—in a residential community committed to diversity in its student body, faculty and staff—that help them achieve at the highest scholarly levels and prepare them for positions of leadership and lives of service in many fields of human endeavor.

Through the scholarship and teaching of its faculty, and the many contributions to society of its alumni, Princeton seeks to fulfill its informal motto: “Princeton in the Nation’s Service and in the Service of All Nations.”

13 - Cypet— Stanford Libraries

Stanford Libraries

Stanford University Libraries and Academic Information Resources (SULAIR) supports Stanford’s mission of teaching, learning and research by making information and knowledge accessible and preserving it for the future. The libraries have amassed collections of books, journals, scores and printed reference works numbering more than 8.5 million volumes. There are nearly 1.5 million audiovisual materials, more than 75,000 serials, thousands of digital resources and

nearly 6 million microform holdings. Access to the libraries is extended to non-university users for seven days a year free of charge upon registration. Contact the Privileges Office at (650) 723-1492.

Special Collections and University Archives include about 260,000 rare or otherwise special books and 59 million pages of unpublished materials, including the archives, manuscripts, papers and correspondence of luminaries, scholars, technologists and writers; hundreds of thousands of archival photographs; corporate records and archives, with an emphasis on the Silicon Valley region and California history; and deep resources in Stanford's own history. These primary-source and historical resources are available both to students and researchers for use in the Field Special Collections reading room in Green Library. Undergraduates are encouraged to conduct original research among these collections.

Computing at Stanford

Stanford houses one of the most extensive computing environments of any university. Services include e-mail, web hosting, distributed file systems, wireless and remote Internet access, courseware and research and high-performance computing facilities.

SUNet, the Stanford University Network, includes more than 150,000 computers with assigned Internet protocol addresses. About 60,000 are active on any given day. More than 9.5 terabytes of data flow between SUNet and the Internet each day. Stanford has 40,000 e-mail accounts and delivers about two million incoming mail messages daily on systems supported by Information Technology Services.

Students are not required to own computers at Stanford, although an estimated 99 percent own at least one, with about 94 percent owning laptops. All residences on campus have a cluster of computers for use day or night.

Stanford has been a leader in computer use, research and instruction. A high-speed electronic calculator was installed on campus in 1953, and the university's first computer was installed in 1956. The first faculty member specializing in computers joined the Mathematics Department in 1957, and the Computer Science Department was founded in 1965. In 1968, researchers debuted the computer mouse and hypertext linking. In 1984, trenches were dug for SUNet and, in 1988, Stanford's network was one of the first to connect to the Internet. In 1987, Stanford established the first residential computing program in the country. In 1991, the Stanford Linear Accelerator Center created the first U.S. website. In 2005, Stanford joined the Google Library Project to make millions of books available electronically without charge.

14 - cypet — London city

The London School of Economics and Political Science (LSE)

The London School of Economics and Political Science (LSE) is one of the foremost social science universities in the world.

It is a specialist university with an international intake and a global reach. Its research and teaching spans the full breadth of the social sciences, from economics, politics and law to sociology, anthropology, accounting and finance and, as the 2008 Research Assessment Exercise found, it has the highest percentage of world-leading research of any university in the UK.

Founded in 1895 by Beatrice and Sidney Webb, LSE has an outstanding reputation for academic excellence. Fourteen Nobel Prize winners in economics, literature and peace have been either LSE staff or alumni: George Bernard Shaw (1925), Ralph Bunche (1950), Bertrand Russell (1950), Philip Noel-Baker (1959), Sir John Hicks (1972), Friedrich von Hayek (1974), James Meade (1977), Arthur Lewis (1979), Merton Miller (1990), Ronald Coase (1991), Amartya Sen (1998), Robert Mundell (1999), George Akerlof (2001) and Leonid Hurwicz (jointly) (2007).

The School has just under 90,000 registered alumni. As of February 2009, around 32 past or present heads of state have studied or taught at LSE, and 28 members of the British House of Commons and 42 members of the House of Lords have either studied or taught at LSE.

LSE offers a very wide range of undergraduate and postgraduate courses in the social sciences. Teaching is carried out through academic departments and interdisciplinary institutes and in partnership with internationally-known higher education institutions.

Undergraduate courses range from subjects considered to fall within the 'arts', such as history, to subjects such as mathematics. Some have a direct vocational or professional link, like law or actuarial science. All are a useful

intellectual training in different approaches to social questions. New programmes in politics and philosophy and maths with economics have recently been introduced.

Since 1910 there have been arrangements at LSE for visiting students to pursue a fully integrated study year abroad at undergraduate level. This facility is known as the General Course. Students register for the entire academic year, October through to late June, and have a choice of over 300 courses available to them. The course enables students to study in the heart of a multicultural city alongside others from across the world.

At postgraduate level, the Graduate School offers a wide range of taught master's programmes (MA, MSc and LLM) normally of one academic or calendar year full-time study, or two years' part-time. Research programmes for MPhil or PhD degrees are offered by all departments and institutes. Programmes for LSE's diploma qualification are also available either as conversion courses or to extend the depth or range of undergraduate studies.

Language teaching is provided through the Language Centre, both as a degree option, and to learn or improve a language.

Following a review by a Teaching Task Force, LSE is set to spend an extra 2 million per year to ensure that its teaching continues to be of the highest quality.

Warwick University

The freedom given to academic departments at Warwick, combined with a strong managerial approach were new innovations for UK Higher Education and have subsequently been copied by many other universities.

Warwick has always had a reputation for innovation and for thinking differently. We were one of the first universities to understand the importance of links with business and industry. We have now built up a network of partnerships and collaborations that benefit all our students - undergraduate and postgraduate. We make sure that our research students are aware of the commercial possibilities of their research and encourage them to develop an entrepreneurial mindset. Warwick degrees also prepare students for work in the world of the 21st century by emphasizing the development of those skills demanded by today's employers.

Today, Warwick has an identity of qualitative independence and academic distinction. The Guardian commented that "the outside world imagines universities aspire to (be like) Oxford & Cambridge, those in the know realise everyone now wants to be Warwick" (**The Guardian**, 1st May 2001).

Warwick is consistently well placed in rankings of UK universities, such as **The Sunday Times University Guide** (6th place overall in 2006), **The Times Good University Guide** (8th), and **The Guardian University Guide** (6th place overall in 2007). Warwick Oxford, Cambridge, LSE and Imperial College London are the only universities which have never been out of the Top 10 in the British League tables. Warwick is currently the best ranked university outside of London and Oxbridge, and the only multi-faculty institution aside from Oxford and Cambridge never to have been out of the top ten.

The University of Warwick is one of the UK's leading universities for research. The University was ranked fifth for quality of research out of the 124 institutions which took part in the UK Funding Councils' 2001 Research Assessment Exercise. Over 91% of the University's academic staff are located in departments with top research ratings of 5 or 5*.

Aa

Accounts- есеп - счет
Achieve- жету- достигать
Access- ұғынарлық, түсінікті - доступный, доступ
Acquire- талап ету - требовать
Adopt- қабылдау- принимать
Advance (v.)- алға жүру - продвигаться вперед
Advantage- басымдық - преимущество
Additionally- қосымша - дополнительно
Alumni (pl. alumnus)- болған студент - бывший студент
Ambition- талап, мақсат - стремление, цель
Ambitious – мақсатқа бағытталған - целеустремленный
Amenity (pl. amenities)- сүйкімді, жұмсақ - приятность, мягкость
Among- арасында - среди
Apartment- пәтер - квартира, жилье
Applied- қосалқы - прикладной
Approach- бабын табу - подход
Archives- архивы
Artist (artists) – суретші - художник
Assembly hall- мәжіліс залы - зал заседаний
Arm-chair- кресло
Author- автор
Ancient- ежелгі - древний, старинный
Attention- назар - внимание
Attitude- қатынас - отношение
Available- қолайлы - доступный

Bb

Bachelor- бакалавр
Bare- бос - пустой, скудный
Bathroom- жуынатын бөлме - ванная комната
Basin- раковина
Beautiful- әдемі - красивый
Bedroom- жатын бөлме - спальня
Bedside table- керует жанындағы үстел - прикроватный столик
Beetroot- қызылша - свекла
Begin- бастау - начинать
Beige- сарғыш - бежевый
Bend- еңкею - наклоняться
Believe- сену - верить
Berry- жидек - ягода
Besides- одан басқа - кроме того

Between- арасында - между
Big- үлкен- большой
Bipartisanship - екі партиялық - двухпартийность
Blackberry- бүлдірген - ежевика
Blue- көк, көгілдір - синий, голубой
Body-дене - тело
Bookcase- кітап шкафы - книжный шкаф
Bookshelf- кітап сөресі - книжная полка
Both- екеуі - оба
Boxing- бокс
Breadth- кеңдік - ширина
Brother- аға/іні - брат
Brother-in-law- қайын іні, бажа - шурин, деверь
Bungalow- верандасымен бір қабатты саяжай - одноэтажная дача с
верандой
Building- ғимарат - здание
Burn- жану - гореть
Business- іс - дело, бизнес

Сс

Calm- тынық, салмақты, сабырлы - тихий, спокойный
Canteen- асхана - столовая
Campaign- кампания
Campus- студенттер қалашығы - студенческий городок
Car- автокөлік - автомобиль
Careless- бейқам - беспечный
Career- мансап - карьера
Carrot- сәбіз - морковь
Century- ғасыр -век
Chair- орындық - стул
Chess- шахматы
Chronicles- хроника
Childhood- балалық - детство
Cheerful- көңілді - веселый
Choice- таңдау - выбор
Chute- қоқыс өткізуші - мусоропровод
City- қала - город
Citizen- тұрғын - житель
Cinema- кинотеатр
Classes- сабақтар - занятия
Clever- ақылды - умный
Cluster- связка, группа
Coffee table- кофе үстелі - кофейный столик
Collaboration- қызметтесу - сотрудничество

Come to the conclusion- қорытындыға/ тұжырымға келу - прийти к
выводу

Comfortable- ыңғайлы - удобный
Comprehensive- жалпы білім беру - общеобразовательный
Commit suicide- өз-өзіне қол жұмсау - совершить самоубийство
Confident- сенімді - уверенный
Consider- санау - считать
Contest- жарыс - соревнование
Comb- тарақ - расческа
Conveniences- ыңғайлылық - удобства
Consecutive- ретті - последовательный
Conserve- сақтау - сохранять
Continue- жалғастыру - продолжать
Courage- батылдық - храбрость
Cousin- немерелі аға/әпке - двоюродный брат (сестра)
Create- құру, шығару - создавать, творить
Cupboard- ас үй шкафы - кухонный шкаф
Curly- бұйра - кудрявый (шаш)

Dd

Degradation- төмендеу, нашарлау - деградация
Deliver- жеткізу - доставлять
Department- бөлім, кафедра - отдел, кафедра
Depict- сипаттау, бейнелеу - описывать, изображать
Desperately- тайынбау - отчаянно
Develop- дамыту - развивать
Development- даму - развитие
Devote- арнау - посвящать
Different- әр түрлі - разный, различный
Discovery- ашылу - открытие
Distinctive- анық - отчетливый
Distribute- тарату - распространять
Diversity- түрлі - разнообразие
Disapprove- құптамау - неодобрять

Dishwasher- ыдыс жуатын машина - посудомоечная машина
Domestic chore- үйдегі міндеттер - обязанности по дому
Drawing room- қонақ бөлмесі - гостиная
Drink- ішу - пить
Drop- түсіріп алу - уронить
Due to – арқасында - благодаря ч-л
During- кезінде, уақытында - в течение, во время

Ee

- Earn one's living- зарабатывать на жизнь
Easy- жеңіл - легкий
Economist- экономист
Educate- оқыту, білім беру - обучать, преподавать
Educator- оқытушы - преподаватель
Efficiency- нәтижелілік - эффективность
Effort-талпыныс - попытка
Elevator- лифт
Electricity- электр - электричество
Emphasize- сызу - подчеркивать
Employer- жұмыс беруші - работодатель
Eminence- жоғарылау - повышение
Enable- мүмкіндік қылу - делать возможным
Endowed house- қайырымдылық мекемесі - благотворительное учреждение
Encourage-жігерлендіру - подбадривать
Enrollment- қатыстыру - вовлечение, участие
Entire- толық - полный, целый
Enthusiastic- қуанған, шаттанған - восторженный, полный энтузиазма
Environment- айнала - окружение
Especially- әсіресе - особенно
Essential- маңызды - существенный
Establishment- білім, негіз - образование, основание
Exception- ерекшелік - исключение
Experience- тәжірибе - опыт
Executive- орындаушы - исполнитель
Extend- тарату - распространять
Extracurricular- аудиториядан тыс, қоғамдық - внеаудиторный, общественный
Extensive- кең, үлкен - обширный, большой
Extravagancy- шашу - расточительность
Exhibition- көрме - выставка

Ff

- Facilities- құрал - средства, устройства
Faculty- факультет
Factory- фабрика, зауыт - фабрика, завод
Fair- ашық - светлый
Fall- құлау - падать
Famous- мәлім - известный
Fascinating- ғажайып - очаровательный
Fashion- сән - мода

Fictional- ойдан шығарылған - выдуманный
Fight- күресу - бороться, сражаться
Find- табу - находить
Flexibility -икемділік - гибкость
Floor- еден, қабат - пол, этаж
Following- келесі - следующий
Foreign- шетел - иностранный
Forgetfulness- ұмытшақтық - забывчивость
Former- бұрынғы - прежний
Foundation- негіз - основание
Franchise- жеңілдік - привилегия, льгота
Freedom- бостандық - свобода
Freight train- тауар поезы - товарный поезд
Fry- қуыру - жарить
Frying pan- таба - сковорода
Fulfill- орындау, іске асыру, жүзеге асыру - выполнять, осуществлять
Furniture- жиһаз -мебель
Future- болашақ – будущее

Gg

Gain- алу - получать, приобретать
Garden- бақша - сад
Government- үкімет - правительство
Grant- грант
Graduate from- жоғары оқу орнын бітіру - заканчивать высшее учебное заведение
Ground- жер - земля
Gym- спорт залы - спортивный зал

Hh

Hard-working- еңбекқор - трудолюбивый
Hat- қалпақ - шляпа
Hair- шаш - волосы
Harsh- дөрекі, қатты - грубый, жесткий
Hasten- асығу - спешить, торопиться
Heart- жүрек - сердце
Help- көмектесу - помогать
History- тарих-история
Hold- ұстау- держать
Homeland- отан - родина, отечество
House warm- party- қонақасы - новоселье
Huge- үлкен - огромный

Ii

Identical- ұқсас - похожий, идентичный
Idling- бос сенделіс - праздный
Illness- ауру - болезнь
Improve- жақсарту, жетілдіру - улучшать, совершенствовать
Increase- үлкендету - увеличивать
Influence- әсер - влияние
Involve- қатыстыру - вовлекать
Institution- оқу орны - заведение
International- халықаралық - международный

Kk

Kettle- шайнек - чайник
Kindergarten- балабақша - детский сад
Kitchen- ас үй - кухня
Knitting- тоқу - вязание
Know- білу – знать

Ll

Law- заң - закон
Laptop- ноутбук
Lay- жабу - накрывать
Language- тіл - язык
Large- үлкен - большой
Launch- жіберу - спуск, спускать
Laundry- кір жуу - прачечная
Lawyer- заңгер - юрист
Leading- жетекші- ведущий
Learn- оқу - учить, изучать
Lecture- дәріс - лекция
Leave- кету - уходить, уезжать, покидать
Legislation- заң беруші - законодательство
Left-wing- сол жақты - левосторонний
Library- кітапхана - библиотека
Life- өмір - жизнь
Lifeless- өлі - безжизненный
Light- ашық - светлый
Like- ұнау - нравиться
Link- байланыстыру - связывать
Lips- ерін- губы
Limited- шектеулі - ограниченный
Local- мекенді - местный

Long- ұзын - длинный
Luminary- светило
Lure- қызықтырғыш, тарту - соблазн, привлекать

Mm

Man- ер адам - мужчина, человек
Master's degree- магистр дәрежесі - степень магистра
Many- көп - много
Manuscript- манускрипт
Marry- үйлену, тұрмысқа шығу - жениться, выходить замуж
Mathematics (math) - математика
Medicine- медицина, дәрі-дәрмек - медицина, лекарство
Medieval- орта- средний
Message- хабарлау - сообщение
Member- мүше - член
Microform- микроформа
Minority- азшылық - меньшинство
Military- әскери - военный
Mission- миссия
Modernize-жаңарту - модернизировать
Money- ақша - деньги
Monkey- маймұл - обезьяна
Month- ай - месяц
Motto- ұран - девиз
Mountain- тау - гора
Multicultural- мәдениет арасы – межкультурный

Nn

Name- есім, ат - имя
Neat- ұқыпты - аккуратный
Neighbour- көрші - сосед
Notice- байқау - замечать
Number- сан - число
Numerous- көп санды - многочисленный

Oo

Obtain- алу - получать
Open- ашу - открывать
Originator- негізін қалаушы - основатель
Original- өзіндік - оригинальный
Opportunity- мүмкіндік - возможность
Outstanding- көрнекті - выдающийся

Own- меншік - собственный

Рр

Partner- серіктес - партнер

Particular- ерекше - особенный, специфичный

Participate- қатысу - принимать участие

Past-time- өткен - прошлое

Pea- бұршақ - горох

Pear- алмұрт - груша

Peaceful- татулықты жақтаушы - миролюбивый

Pen name- лақап ат - псевдоним

Perform- ұсыну - представлять

Personnel- персональный

People- адамдар - люди

Pick up- жинау - собирать

Philosophy- философия

Plump- толық - полный

Pocket-қалта - карман

Policy- саясат - политика

Popular- атақты - популярный

Porch- подъезд, крыльцо, амер. веранда, балкон

Postgraduate- жоо-ны бітіруші -выпускник вуза

Potato- картоп - картофель

Pray- табыну - молиться

President- президент

Printer- печатник, типограф

Primitive- жай - примитивный, простой

Provide- қамту - снабжать

Prescription- рецепт

Probably- мүмкін - возможно, вероятно

Produce- шығару - производить, выпускать

Prolific-молайған - изобилующий

Project- жоба - проект

Prosperity- гүлдену - процветание

Prosperous- гүлденген - процветающий, благополучный

Protect- қорғау - защищать

Property- меншік - собственность

Public- қоғамдық - общественный

Publish- жариялау - публиковать

Purchase- сатып алу - покупать

Qq

Quality- сапа - качество

Rr

Rank- ранг
Receive- алу - получать
Reference- сүйену - ссылка, ссылаться
Registration- тіркеу - регистрация
Region- аймақ - регион
Relation- қатынас- отношение
Religious- діншіл - религиозный
Remain-қалу, қалдықтар - оставаться, остатки
Rent- жалдау, жалға алу - снимать, арендовать
Reputation-бедел - репутация
Represent- ұсыну - представлять
Require- талап ету - требовать
Residence- резиденция
Resource- деректеме - источник
Role-рөл- роль

Ss

Sacrifice- құрбан ету, құрбан - жертвовать, жертва
Seaman- теңізші - моряк
Secure- қауіпсіздікті қамтамасыз ету - обеспечивать безопасность
Science- ғылым - наука
Scientific- ғылыми - научный
Scene- сахна - сцена
Service- сервис
Score- есеп - счет
Semi- - полу
Short- қысқа - короткий
Simultaneously- бір уақытта - одновременно
Since- содан бері, кейін - с тех пор, после
Single- бір- один
Sociology- социология
Speculation- ойлау - размышление
Specialize- мамандандыру - специализироваться
Speak- айту - говорить
Spend- шығарып салу - проводить
Staff- персонал
Straight- тура - прямо
Strive- стараться, прилагать усилия
Stepfather- өгей әке - отчим
Strengthen- бекіту -укреплять
Story- әңгіме - рассказ

Storey- қабат - этаж
Study- оқу - учиться
Stupid- ақымақ - глупый
Succeed- табысқа жету -преуспевать
Success- табыс- успех
Suicide- өзіне қол жұмсау - самоубийство
Supervision- қадағалау, байқау - надзор, наблюдение
Surname- тегі - фамилия
Suspect- күдіктеу - подозревать
Sweep- сыпыру - подметать
Swim- жүзу - плавать

Tt

Tall- биік - высокий
Tape-recorder - магнитофон
Tastefully- дәмді - вкусно
Teacher- мұғалім - учитель
Terrible- сұмдық - ужасный
Territory- аумақ - территория
Thin- арық - худой, тонкий
Tidy- таза - чистый
Timber- строевой лес, брус
Together- бірге - вместе
Touch- тиісу - трогать, дотрагиваться
Towel- сүлгі - полотенце
Treason- опасыздық - измена
Traditional- дәстүрлі -традиционный
Trench- ров, канава

Uu

Undergraduate- студент
Uncomfortable- ыңғайлы емес - неудобный
Unemployed- жұмыссыз - безработный
Unfortunately- өкінішке орай - к сожалению
University- университет
Usher- швейцар, енгізу- вводит, сопровождать

Vv

Valuable- бағалы - ценный
Vary- өзгеру - изменяться
Vernacular- туған тіл, ұлттық тіл - родной язык, национальный язык
Vocational- кәсіби – профессиональный

Ww

Wardrobe- киім шкафы - плательный шкаф

Washing machine- кір жуатын машина - стиральная машина

Win- жеңіп алу - выигрывать, побеждать

Winner- жеңімпаз - победитель

Without- без

Work- жұмыс істеу - работать

World-leading- әлемде жетекші - ведущий в мире

Writing table- жазу үстелі - письменный стол

Әдебиеттер

1 Латыш В. , Шнайдер О . Тесты по английскому языку : 4000 тестовых заданий. Минск : Книжный Дом (английский учим сами), 2005. – 416 с.

2 Романова Л. И. Английская грамматика в тестах. – 4-е издание. – М. : Айрис – пресс, 2006. – 352 с.

3 www.alleng.ru

4 www.homeenglish.ru